

Päälukka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala palvelee yhteiskuntaa vastaamalla toimivista ja turvallisista liikenne- ja viestintäyhteisistä sekä -palveluista kestäväällä tavalla kasvun tukemiseksi sekä mahdollistaa uusien digitaalisten palvelujen käyttöympäristön.

Hallinnonalan toiminta vastaa rakennemuutoksen ja talouden haasteisiin, huomioi liiketoimintamallien ja kulutustottumusten murroksen sekä luo kasvua ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Toimintaympäristö

Hallinnonalan toimintaympäristöä muokkaavat vahvasti nopea teknologinen kehitys, internetin hyödyntämisen uudet muodot sekä automatiikka ja robotiikka. Innovaatio- ja palvelualustoihin perustuva liiketoiminta yleistyy. Globaali kilpailu, muuttuvat käyttötottumukset sekä toiminnan luotettavuus ja turvallisuus haastavat palvelukehityksen edellyttäen uudistumista ja innovaatioita. Sähköisten viestintäverkkojen ja digitaalisten palveluiden merkitys yhteiskunnan toimivuudelle on keskeinen.

Hallinnonala joutuu vastaamaan digitalisaation toimialalle tuomien muutosten ja liikenneverkon huonontuneen kunnan haasteisiin. Liikenneverkon korjausvelka on suuri, ja teiden ja ratojen kunto on heikentynyt viime vuosina nopeasti. Digitaalinen asiointi korvaa ja täydentää fyysistä liikkumista. Tiedon hyödyntäminen, edistykselliset tieto- ja viestintätekniikan ratkaisut sekä langattomat teknologiat parantavat liikenteen sujuvuutta, turvallisuutta ja ympäristöystävällisyyttä ja mahdollistavat uusien liiketoimintamallien ja palvelujen syntyminen. Asiakkaat ovat yhä tiiviimmin mukana palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä.

Hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja niitä toteuttavat painopisteet

Hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet tukevat digitalisaatiota, vastaavat rakennemuutoksen ja kestäväen talouden vaatimuksiin ja huomioivat liiketoimintamallien ja kulutustottumusten murroksen sekä viestinnässä että liikenteessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa hallinnonalalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja painopisteet:

- Innovatiiviset viestintä- ja liikennepalvelut ylläpitävät hyvinvointia ja luovat kestäväää kasvua sekä kansallista kilpailuetua. Vaikuttavuustavoitetta toteuttavat hallinnonalan painopisteet ovat liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut, liikenteen energiareformi sekä elinvoimainen media-ala
- Tiedon hyödyntämisestä syntyy uutta liiketoimintaa sekä käyttäjälähtöisiä ja luotettavia palveluita. Vaikuttavuustavoitetta toteuttavat hallinnonalan painopisteet ovat tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet sekä luottamus digitaalisiin palveluihin
- Liikenne- ja viestintäverkot muodostavat edellytykset yhteiskunnan kehittymiselle ja uudistumiselle. Vaikuttavuustavoitetta toteuttavat hallinnonalan painopisteet ovat liikenne- ja viestintäverkot sekä liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus.

Hallinnonala luo toimivan markkinaympäristön erilaisten liikenne-, viestintä- ja digitaalisten palveluiden kysynnälle ja tarjonnalle siten, että syntyy uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä

sekä palvelujen valikoima kasvaa. Sääntelyä sujuvoitetaan ja hallinnollista taakkaa kevennetään. Vanhentuneita tai markkinatoimijoiden toimintaa haittaavia normeja poistetaan. Uusia toimintatapoja edistetään myös kokeilu- ja innovatiivisin hankinnoin.

Liikenne- ja viestintäpalvelut järjestetään lähtökohtaisesti markkinaehtoisesti. Tilanteissa, joissa riittävät liikennepalvelut eivät ole markkinaehtoisesti toteutettavissa, varmistetaan palvelujen perustaso. Uudenlaiset yhteiskäyttöiset liikkumis- ja kuljetuspalvelumallit tuovat potentiaalia liikkumisen määrän ja liikenteen energiankulutuksen pienentämiseksi. Tavoitteena on, että uudet käyttövoimat vähentävät öljyriippuvuutta kaikissa liikennemuodoissa ja että liikennesektorilla on vahva rooli puhtaan teknologian edelläkävijänä.

Media-alan osalta hallinnonalan toimilla varmistetaan, että suomalainen media-ala säilyttää elinvoimaisuutensa ja kilpailukykyä internetin kehityksen ja digitalisaation muokkaamassa kansainvälistyvässä toimintaympäristössä.

Hallinnonala pyrkii toimenpiteillään luomaan nykyistä paremmat edellytykset datan hyödyntämiseen ja jakamiseen perustuvalla liiketoiminnalla. Toimenpiteet kohdistuvat esteiden ja pullonkaulojen tunnistamiseen ja poistamiseen, niin sanotun oman tiedon käytön edistämiseen sekä liikenteen tietovarantojen parempaan hyödyntämiseen.

Hallinnonalan tavoitteena on käyttäjien luottamuksen vahvistaminen digitaalisiin palveluihin ja uusiin digitaalisiin liiketoimintamalleihin. Hallinnonalan toimenpiteissä keskitytään varmistamaan lainsäädännön toimivuus sekä luomaan edellytyksiä laadukkaiden ja tietoturvallisten digitaalisten tuotteiden ja -palveluiden markkinoiden kasvulle. Lisäksi tarkoituksena on ylläpitää ja kasvattaa tietoturvaosaamista ja riskienhallintaa.

Liikenteen turvallisuutta edistetään vastuullisella, ennalta ehkäisevällä ja riskianalyysiin perustuvalla liikennejärjestelmän kehittämällä. Toiminta on pitkäjänteistä ja poikkihallinnollista. Liikenneturvallisuustyössä hyödynnetään myös digitalisaation ja automaation mahdollisuuksia.

Viestintäverkkojen osalta panostetaan siihen, että uusien digitaalisten ja automaatiota hyödyntävien palveluiden tarvitsemien langattomien ja kiinteiden viestintäyhteyksien tarjonta sekä huippunopean laajakaistan kaupallinen saatavuus paranee. Huolehditaan siitä, että yhteysnopeuksien kasvu jatkuu ja laatu paranee energiatehokkuuden vaatimuksia unohtamatta. Infrastruktuurin tulee olla niin kansallisesta kuin kansainvälisestäkin näkökulmasta katsottuna sellainen, että se tarjoaa ajanmukaiset edellytykset palveluiden kilpailtuun ja kohtuuhintaiseen kaupalliseen tarjontaan sekä varmistaa korkealuokkaiset viestintäyhteydet ja -palvelut asiakkaille.

Väylänpidossa panostetaan erityisesti liikenneväylien kuntoon ja laatuun. Tavoitteena on korjausvelan kasvun merkittävä hidastuminen. Maankäyttöä, asumista, liikennettä ja palveluja yhteen sovitetaan siten, että maamme kilpailukyky vahvistuu. Liikenteen hinnoittelulla vaikutetaan rahoitusnäkökulman lisäksi liikenteen ohjaamiseen. Tavoitteena on luoda pitkän aikavälin edellytykset liikenteen infrastruktuurin ja ylläpidon kestäväälle rahoitukselle.

Hallinnonalan muut tavoitteet

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö asettaa koko hallinnonalalle seuraavat poikkileikkaavat tavoitteet:

- Liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja johtamista on parannettu
- Vaikuttamista ja sidosryhmäyhteistyötä on kehitetty yhteistyössä koko hallinnonalalla

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

- Sääntelyä on sujuvoitettu ja hallinnollista taakkaa kevennetty
- Innovatiivisia kokeiluja ja hankintoja on edistetty.

Valtion yhtiöt

Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa ovat valtion yhtiöt Finrail Oy ja Air Navigation Services Finland Oy, joiden tavoitteena on tukea liikenteen toimialalle asetettujen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteutumista.

Yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä toiminnasta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla otetaan huomioon sukupuolivaikutukset lainsäädännön valmistelussa ja tulohajauksessa. Tavoitteena on tuottaa suoritteita ja julkisia palveluita, joiden käyttämisessä eri väestöryhmien kuten naisten, miesten, lasten, vanhusten ja vammaisten tarpeet otetaan huomioon. Hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, ja jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään hyväksytyjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien mukaisesti. Määrärahat kohdennetaan tasa-arvoneutraalisti.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
31.10.77	Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v) — maa- ja vesirakennusvaltuus	619,0	299,5
31.30.64	Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v) — avustusten myöntämisvaltuus	10,7	—

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2016—2018

		v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018 1000 € %	
01.	Hallinto ja toimialan yhteiset menot	427 984	485 236	494 837	9 601	2
01.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 534	15 182	14 177	-1 005	-7
21.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 660	1 660	1 660	—	0

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	410 790	468 394	479 000	10 606	2
10. Liikenneverkko	1 705 679	1 912 460	2 040 578	128 118	7
01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	78 265	74 313	72 881	-1 432	-2
20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)	1 061 400	1 271 950	1 401 000	129 050	10
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)	20 850	83 000	31 500	-51 500	-62
36. Valtionavustus raideliikennehankkeiden rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)	—	0	16 100	16 100	0
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	1 150	1 000	1 400	400	40
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	8 000	13 000	13 000	—	0
(70.) Jäänmurtajan hankinta (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	21 259	34 997	34 997	—	0
77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	347 729	272 800	346 700	73 900	27
(78.) Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)	58 000	54 400	—	-54 400	-100
79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	109 026	107 000	123 000	16 000	15
20. Liikenteen viranomaispalvelut	47 703	56 709	56 037	-672	-1
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	47 703	47 609	46 937	-672	-1
41. Tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	—	9 100	9 100	—	0
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	194 855	209 278	212 148	2 870	1

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
42. Valtionavustus koulutuksesta (siirtomääräraha 3 v)	841	841	841	—	0
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvn parantaminen (arviomääräraha)	89 237	101 420	101 420	—	0
51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200	4 200	4 200	—	0
63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	82 774	84 524	84 474	-50	0
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	12 500	12 990	15 910	2 920	22
66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (siirtomääräraha 3 v)	5 303	5 303	5 303	—	0
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	542 594	518 997	523 128	4 131	1
01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 490	11 049	13 180	2 131	19
(20.) Uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
(44.) Median innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)	9 860	—	—	—	0
45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v)	—	—	2 000	2 000	0
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	14 296	0	—	—	0
60. Siirto valtion televisio- ja radiatorahastoon (siirtomääräraha 3 v)	507 948	507 948	507 948	—	0
50. Sää-, meri- ja ilmastopalvelut	44 123	45 184	45 484	300	1
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	44 123	45 184	45 484	300	1
Yhteensä	2 962 938	3 227 864	3 372 212	144 348	4
Henkilöstön kokonaismäärä	2 205	2 184	2 184		

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 177 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen
- 3) vastikkeettomien menojen maksamiseen kansainvälisille yhteisöille
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti toiminnalleen vuodelle 2018 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

Tuotokset ja laadunhallinta

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat

- Henkilö-, tavara- ja postikuljetusten toimiville markkinoille on luotu edellytykset poistamalla markkinoille tulon esteitä ja mahdollistamalla fyysisen liikkumisen ja digitaaliset ratkaisut yhdistävien ovelta ovelle -palveluiden syntyminen
- Käyttäjien tarpeisiin vastaavien liikenteen ja viestinnän palveluiden saatavuus on varmistettu ja yleispalvelu sekä palveluvelvoitteet on sopeutettu muuttuvaan toimintaympäristöön.

Liikenteen energiareformi

- Uuden teknologian hyödyntämistä, biotaloutta, puhtaita ratkaisuja ja liikenteen energiatehokkuutta on edistetty.

Elinvoimainen media-ala

- Edellytykset media-alan uudistumiselle on luotu.

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

- Digitalisaatiota, automatisaatiota sekä suuria tietoaaineistoja laajasti hyödyntävien uusien liikkumisen palvelujen ja uuden liiketoiminnan synty on mahdollistettu.

Luottamus digitaalisiin palveluihin

- Liikenteen ja viestinnän palvelumuodot sekä liiketoimintamallit ovat kehittyneet. Käyttäjien turvallisuuteen kohdistuvat riskit ovat hallittavissa.

Liikenne- ja viestintäverkot

- Verkot ovat mahdollistaneet tietoon perustuvien liikenne- ja viestintäpalveluiden kehittämisen

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

- Liikenne- ja viestintäyhteysklien saatavuus ja toimintavarmuus on turvattu
- Kaupunkiseuduilla on edistetty sopimus pohjaista yhteistyötä.

Liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus

- Edellytykset liikenteen infrastruktuurin ja ylläpidon kestäväälle rahoitukselle on luotu.

Toiminnallinen tehokkuus

- Kokonaistuottavuus on parantunut 2 % ja työn tuottavuus 1 % suhteessa edelliseen vuoteen.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat tavoitteet:

- Konserniyhtenäisyys on varmistettu ja virastojen roolit ovat selkeät.
- Hallinnonalan strategiset osaamisalueet ja -tarpeet on tunnistettu ja ministeriön osaamisen kehittämissuunnitelma laadittu ja osaamista on kehitetty strategisilla alueilla.
- Lainsäädäntötyö on edennyt monivuotisen suunnitelman mukaan.
- Ministeriön viestintä ja sidosryhmätoiminta on avointa, suunnitelmallista ja vaikuttavaa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	13 546	15 192	14 187
Bruttotulot	114	10	10
Nettomenot	13 432	15 182	14 177
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 961		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 967		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtioneuvoston lehtihankintojen keskittäminen lopuilta osin (siirto momentille 23.01.01)			-11
VNHY-siirron palautus			27
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-15
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-6
Palkkaliukumasäästö			-116
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-5
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-100
Toimintameno säästö (HO 2015)			-750
Työajan pidentäminen (Kiky)			-11
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-18
Yhteensä			-1 005

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

2018 talousarvio	14 177 000
2017 talousarvio	15 182 000
2016 tilinpäätös	15 534 000

21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tähtävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat siltä osin kuin niitä ei ole käytetty muiden määrärahojen lisäyksinä.

2018 talousarvio	1 660 000
2017 talousarvio	1 660 000
2016 tilinpäätös	1 660 000

29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 479 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	10 606
Yhteensä	10 606

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	479 000 000
2017 talousarvio	468 394 000
2016 tilinpäätös	410 789 741

10. Liikenneverkko

Selvitysosa: Valtion liikenneverkko muodostuu maantieverkosta, rataverkosta ja vesiväylistä. Maantieverkon pituus oli 77 982 km, rataverkon pituus 5 926 km ja vesiväyliä pitempi pituus 16 328 km vuoden 2016 lopussa. Vastaava väyläomaisuuden kirjanpitoarvo oli maantieverkon osalta 15 mrd. euroa, rataverkon osalta 4,6 mrd. euroa ja vesiväyliä osalta 0,2 mrd. euroa. Väyliä jälleenhankinta-arvo on moninkertainen.

Liikenneverkon tasearvio (milj. euroa)

	v. 2016	v. 2017 (arvio)	v. 2018 (arvio)
Tie	14 994	14 994	15 058
Radat	4 567	4 658	4 728
Vesiväylät	198	213	216
Yhteensä	19 759	19 865	20 002

Maanteiden, rautateiden ja vesiväylien korjausvelka oli vuonna 2016 yhteensä noin 2,5 mrd. euroa. Korjausvelalla tarkoitetaan rahasummaa, joka tarvittaisiin väylien saattamiseksi nykytarpeita vastaavaan hyvään kuntoon. Hyvä kunto tarkoittaa sellaista teknis-taloudellista tasoa, jolla väylän palvelutaso on väylän liikennemäärään ja merkittävyyteen nähden riittävä ja palvelutason ylläpitäminen ei tule kohtuuttoman kalliiksi. Perusväylänpidon määrärahasta 453 milj. euroa on hallituksen strategisten kärkihankkeiden korjausvelan vähentämiseen kohdennettua rahoitusta.

Liikennevirasto vastaa valtion tie-, rata- ja vesiväyläverkosta sekä liikenteen palvelutason ylläpidosta valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto ylläpitää ja kehittää liikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Virasto edistää liikenteen palveluja ja niiden markkinoiden toimivuutta.

Liikenneviraston rooli yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden ja hallinnonalan painopisteiden toteuttamisessa on:

- huolehtia siitä, että liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua
- toteuttaa toimenpiteitä, joilla väyläverkon korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden
- varmistaa liikenneverkon toimintavarmuutta
- vähentää liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa
- parantaa väylänpidon energiatehokkuutta
- luoda edellytyksiä matkustajien liikkumis- ja tietopalvelujen kehittymiselle
- varmistaa edellytyksiä rautatieliikenteen kilpailun avaamiselle
- edistää liikenteen automatisaatiota
- avata ja hyödyntää viraston tuottamaan tietoa uusien liiketoimintamahdollisuuksien aikaansaamiseksi
- varmistaa viraston tietojärjestelmien ja tietoliikenteen tietoturva viraston tietovarantojen hyödyntämisen edistämiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikennevirastolle vuodelle 2018 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

	2016	2017	2018
Tulostavoite	toteutuma	tavoite	tavoite

TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
1. Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut			
<i>Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa</i>			
Ratapihojen kapasiteetin haltuunotto ja hallinta (toimintamallien kehittäminen, järjestelmäkehitys)			Kapasiteetinhallinta monitoimija ratapihoilla on tasapuolista ja toimivaa.
Henkilöliikenteen aikataulurakenteen haltuunotto (toimivuus) ja liikennöintitarpeiden yhteensovittaminen ja prosessin kehittäminen			Käsitellään ja yhteen sovitetaan kapasiteettihakemuks et monitoimijaympärist ön mukaisesti. Aikataulusuunnittelu osaamista ja sen edellyttämiä resursseja on vahvistettu.
Rataverkon palveluiden (liikenteen ohjaus) tasapuolisuuden varmistaminen		Toimintamallien muutos ratapihoilla, käyttöön otettu/kpl, käynnissä/kpl	Ratapihat toimivat monitoimijaympärist össä kilpailuneutraalisti.
2. Liikenteen energiareformi			
<i>Vähennetään liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa sekä mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko</i>			
Rataverkon raakapuuterminaalien ja kuormauspaikkojen kunnostaminen, kpl (vähintään)	5 3		3
Biotaloutta tukevan tieverkon parantaminen, km	1 018 1 600		1 000
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km (enintään)	2 900 2 850		2 800
<i>Kestävät logistiset ketjut</i>			

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Parannetaan rautatieliikenteen ja vesiliikenteen kilpailukykyä ja keskeisenä osana logistisia ketjuja edistetään tieliikenteen energiatehokkaita kuljetuksia. Hyödynnetään digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet	1. Yleissuunnittelu Saimaan kanavan sulkujen pidentämisestä 2. Korjausvelkaohjelma ssa suunniteltu Saimaan kanavan sulkujen korjaus 3. Jäänmurtokaluston kehittäminen Saimaan alueelle 4. Vesiliikenteen energiatehokkuuden parantaminen reittien optimointia kehittämällä 5. Rautatieliikenteen edistäminen tehdään pääosin osana muita painopisteitä, esim. akselipainojen nosto ja varikkojen ja raiteistojen kunnostaminen korjausvelkarahalla, markkinoiden kehittäminen. Junaliikenteen reaaliaikaisen optimoinnin edelleen kehittäminen. 6. Tieliikenteen energiatehokkuutta parannetaan huonokuntoisten väylien parantamisella, toteuttamalla suurimpien sallittujen massojen ja mittojen edellyttämät kunnostuskohteet ohjelman mukaisesti sekä selvittämällä ja edistämällä HCT-rekkojen käyttöä.	1. Rakentamissuunnittelu Saimaan kanavan sulkujen pidentämisestä 2. Saimaan kanavan sulkujen korjaus jatkuu 3. Jäänmurtokalustoa kehitetään ja testataan. 5. Junaliikenteen reaaliaikaisen optimoinnin edelleen kehittäminen (ensimmäiset käyttöönotot on aloitettu) 6. HCT - kuljetusten edellyttämät muutokset ohjelmoitu.	

3. Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Viraston tuottamat tiedot mahdollistavat uuden liiketoiminnan

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Älykkään robotisaation ja automaation periaatepäätöksen toimeenpano sekä hallinnonalan yhteisen liikenteen automaation tiekartan toimeenpano			Liikennevirasto ennakoii ja edistää liikenteen automatisaation kehittymistä kaikissa liikennemuodoissa sekä osallistuu tiekartan toimeenpanoon suunnitelmien mukaisesti.
<i>Virasto automatisoi tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan</i>			
- automaattinen tietojenkeruu	Vuodelle 2016 suunnitellut tutkimus- ja kehittämisprojektit on toteutettu, tiedonkeruukoikeilujen avoin haku on järjestetty ja siihen liittyvät kokeilut on sovittu sekä kaupallisten toimijoiden tuottaman liikennetiedon laatua. Asiakassuorovaikutuksen kehittämisen konseptointi tehtiin ja vuoropuhelua lustoja kokeiltiin.	Tiedonkeruukokeilujen tulokset analysoidaan ja päätetään, mitkä uudet menettelyt otetaan tuotantokäyttöön. Toteutetaan osana viraston digitalisaation osahankkeita 1 (liikenne ja liikkuminen), 3 (tienpito) ja 4 (radanpito) sekä Aurora kokeiluekosysteemin puitteissa. Liikkumistiedon keruussa ja käsittelyssä noudatetaan MyData periaatteita.	Liikennevirasto kehittää reaaliaikaisen tiedon määrän lisäämiseksi liikenteeseen ja väylänpitoon liittyvää tiedon keruuta, käsittelyä, anonymisointia ja analytiikkaa, toteuttaa laaja-alaisia kokeiluja sekä noudattaa näiden yhteydessä avoin- ja MyData periaatteita tietoturva- ja yksityisyydensuojaky symykset huomioiden. Liikennevirasto kehittää asiakassuorovaikutukseen uusia sähköisiä palvelukanavia.
- analytiikan kehittäminen		Virastoon on kehitetty systemaattista analytiikkaosaamista ja se hyödyntää myös ulkopuolisia verkostoja ja palveluntuottajia.	

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
- asiakaslähtöiset reaaliaikaiset vuoropuhelualustat ja käsittelyprosessit sekä MyData -toimintamalli		Virasto on kehittänyt digitaalisia asiakasvuorovaikutuskanavia, jotka osittain korvaavat perinteisiä kanavia. Toimenpiteet toteutetaan viraston digitalisaation osahankkeessa 6 (asiakasvuorovaikutuksen digitalisointi).	
5. Liikenne- ja viestintäverkot			
<i>Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden</i>			
Huonokuntoiset päällystetyt tiet, km (vilkasliikenteinen tieverkko/muu tieverkko) (enintään)	950/5 600	950/5 700	950/5 700
Huonokuntoiset maantie- ja ratasillat, kpl (enintään)	750	790	800
Painorajoitetut maantiesillat, kpl (enintään)	444	470	470
Rataverkon kuntoindeksi	97	96	96
Huonokuntoiset turvalaitteet rannikon ja sisävesien kauppamerenkulun väylillä, % (enintään)	6,9	9	8,5
Korjausvelkaohjelman toteuttaminen suunnitellussa aikataulussa.			Vähintään 95 % korjausvelkaohjelman kohteista on valmistunut vuoden 2018 loppuun mennessä
<i>Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua</i>			
Tyytyväisyys tieverkon, rataverkon ja kauppamerenkulun väylien palvelutasoon toimivien kuljetusten mahdollistajana (asteikko 1—5)	tutkimusta ei tehdä	3,1	tutkimusta ei tehdä
Kansalaisten tyytyväisyys matkojen toimivuuteen (asteikko 1—5)	tutkimusta ei tehdä	3,4	tutkimusta ei tehdä
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden tilaan, % tyytymättömiä enintään	-	49	47
Radanpidosta johtuvat viivästykset lähijunaliikenteessä, % junista väh. 3 min. myöhässä (enintään)	2,6	1,5	1,5
Radanpidosta johtuvat viivästykset kaukojunaliikenteessä, % junista väh. 5 min. myöhässä (enintään)	5,1	4,0	4,0
Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä väylänpidon toimin, kpl	21	15	15
<i>Liikenneverkon toimintavarmuus paranee.</i>			
Talvimerenkulun odotusaika, h (enintään)	3,4	3,5	3,5

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Liikennevirasto täsmentää ja toimeenpanee rautatietojärjestelmien turvallisuusjohtamisjärjestelmäänsä 31.5.2018 mennessä siten, että Trafi voi myöntää uuden turvallisuusluvan ilman ehtoja			1. Rautatietojärjestelmien turvallisuusjohtamisjärjestelmän kehittäminen osana Liikenneviraston johtamista 2. riskienhallinnan menettelyiden ja turvallisuuspoikkeamien käsittelyn varmistaminen sekä palveluntuottajien valvonnan tehostaminen, 3. oman ja palveluntuottajien osaamisen varmistaminen sekä 4. liikenteen hallinnan palvelukokonaisuuden määrittely ja palveluntuottajien ohjeistaminen.
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Tuottavuus ja kokonaistaloudellisuus			
Työn tuottavuuden kasvu, %	1,0	1,0	1,0
Kokonaistuottavuuden kasvu, %	-2,4	0,2	0,2
Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus, %	132	120	120

Liikenneviraston menot ja tulot (milj. euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Toimintamenot (01)	82,9	74,3	72,9
Tulot toiminnasta	1,6	1,1	1,1
Toimintamenot	84,5	75,4	74,0
Perusväylänpito (20)	1 105,3	1 279,0	1 401,0
Tulot	63,5	49,8	53,6
— Ratamaksu	40,4	38,8	45,0
— Muut tulot	23,1	11,0	8,6
Menot	1 168,8	1 328,8	1 454,6
Päivittäinen kunnossapito	338,9	406,2	409,8
— Hoito	290,6	339,6	339,7
— Käyttö	48,3	66,6	70,1
Ylläpito	414,8	357,2	341,6
— Korjaus	65,1	52,5	53,0
— Elinkaaren hallinta	344,2	288,2	271,2
— Omaisuuden hallinta	5,5	16,5	17,4
Parantaminen	148,9	79,7	65,4

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

	2016	2017	2018
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
— Liikenneväylien parantamisinvestoinnit	103,8	35,2	24,0
— Liikenteen hallinnan järjestelmät	18,0	22,5	21,0
— Suunnittelu	27,1	22,0	20,4
Liikenteen palvelut	171,2	181,7	184,8
— Liikenteen ohjaus ja informaatio	69,1	74,7	77,6
— Jäänmurto	47,1	52,1	52,4
— Maantielauttaliikenne	51,6	50,4	49,3
— Merikartoitus	3,4	4,5	5,5
Korjausvelan vähentäminen	95,0	304,0	453,0
Kehittämisinvestoinnit (70, 76, 77, 78, 79)	548,4	469,2	504,7
Jäänmurtajan hankinta (70)	6,8	-	-
Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (76)	21,3	35,0	35,0
Väyläverkon kehittäminen (77)	368,2	272,8	346,7
Eräät väylähankkeet (78)	51,9	54,4	-
Elinkaarirahoitushankkeet (79)	100,2	107,0	123,0
Nettomenot yhteensä	1 736,6	1 826,8	1 978,6
Bruttomenot yhteensä	1 801,7	1 877,7	2 033,3

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2016	2017	2018
	toteutuma	arvio	muutos
			2018
			arvio
			muutos
Väylämaksuilla katettava toiminta			
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonnia	93 783	95 846	2,2 %
Matkustajaliikenne, milj. matkustajaa	18,9	19,3	2,1 %
Väylämaksutuotot, 1 000 euroa	46 335	46 800	1,0 %
Muut tuotot, 1 000 euroa	24	200	733,3 %
Kustannukset, 1 000 euroa	83 748	92 346	10,3 %
Kustannusvastaavuus	55,4 %	50,9 %	-4,5 %-yks.
			50,7 %
			-0,2 %-yks.

01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 72 881 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenneviraston tehtävänä on vastata liikenteen palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan koko liikennejärjestelmän toimivuutta, liikenteen turvallisuutta, alueiden tasapainoista kehitystä ja kestävästä kehitystä.

Liikenneviraston tehtävänä on muun muassa:

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

- vastata valtion tie- ja rataverkosta sekä hallinnoimistaan vesiväylistä ja niihin kohdistuvien toimien yhteensovittamisesta
- ylläpitää ja kehittää liikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- vastata merkittävien tiehankkeiden toteuttamisesta sekä ratojen ja vesiväylien suunnittelusta, ylläpidosta ja rakentamisesta
- vastata elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta toimialallaan ja tienpidon yhteensovittamisesta sanotuissa keskuksissa
- osallistua liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen
- huolehtia liikenteen hallinnasta ja sen kehittämisestä valtion liikenneväylillä ja meriliikenteessä
- turvata talvimerenkulun edellytykset
- kehittää ja edistää liikenteen palveluja ja niiden markkinoiden toimivuutta
- kehittää julkisen liikenteen toimintaedellytyksiä sekä liikennemuotojen edistämiseen tarkoitettuja avustuksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön Liikennevirastolle vuodelle 2018 alustavasti asettamat keskeiset toiminnalliset tavoitteet on esitetty pääluokkaperustelujen yhteydessä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	84 538	75 413	73 981
Bruttotulot	1 571	1 100	1 100
Nettomenot	82 967	74 313	72 881
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	19 824		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	15 067		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-165
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-66
Palkkaliukumasäästö	-234
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-26
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-397
Toimintameno säästö (HO 2015)	-390
Työajan pidentäminen (Kiky)	-53
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-88
Vuokrien indeksikorotus	11
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-24
Yhteensä	-1 432
2018 talousarvio	72 881 000
2017 talousarvio	74 313 000
2016 tilinpäätös	78 265 000

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 401 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) väylien hoidosta, käytöstä sekä korjauksista, elinkaaren ja omaisuuden hallinnasta, suunnittelusta, liikenneväylien parantamisinvestoinneista, liikenteen hallinnan järjestelmästä sekä liikenteen ohjauksesta ja informaatiosta, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta sekä jäänmurrosta, maantielauttaliikenteestä, merikartoituksesta ja muista väylänpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien menojen sekä väylänpidosta aiheutuvien vahingonkorvauksien maksamiseen
- 2) tien- tai radanpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin erillisten sopimusten mukaan
- 3) toimintamäärärahan vakiosisältöisen käyttötarkoituksen mukaisesti sellaisten välttämättömien lakisääteisten velvoitteiden tekemiseen, joista voi aiheutua menoja myös tulevana varainhoitovuosina
- 4) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 5) väliaikaisesti radanpidon materiaalitoimituksien maksamiseen ennen materiaalin kohdentamista sijoitusmenomomentille budjetoiduille väylien kehittämishankkeille.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksutulot, maksullisen palvelutoiminnan tulot ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja tai väylänpidon vahingonkorvaustuloja.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Olemassa oleva liikenneverkko pidetään kunnossa *perusväylänpidon* toimin. Perusväylänpidon määrärahoilla rahoitetaan tien- ja radanpitoa sekä vesiväylänpitoa. Väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet sekä vuosina 2017—2019 korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja velan hallittu vähentäminen huomioiden asiakkaiden, erityisesti elinkeinoelämän, tarpeet, liikenneturvallisuus sekä digitalisaation tuomat mahdollisuudet.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina 45,0 milj. euron ratamaksun perusmaksu ja muita väylänpidon tuloja (mm. kiinteistötulot ja kanavamaksut) 8,6 milj. euroa. Liikennevirasto tulouttaa lisäksi rataverolain perusteella momentille 11.19.03 yhteensä 4,9 milj. euroa rataveroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös hallituksen strategisten tavoitteiden mukainen korjausvelan vähentämisen lisärahoitus 453 milj. euroa, josta 313 milj. euroa on hallitusohjelman mukaista kärkihankerahoitusta ja 140 milj. euroa siirtona nimeämättömistä kehittämishankkeista perusväylänpitoon. Korjausvelan kasvu pyritään pysäyttämään ja väylien kuntoa turvataan huomioiden erityisesti elinkeinoelämän tarpeet. Korjausvelkatoimenpiteitä kohdistetaan mm. vilkasliikenteisten seutu- ja yhdysteiden päällysteiden ja rakenteiden parantamiseen, siltojen kunnostamiseen, ratapihoihin, ratojen turvalaitteisiin ja raakapuutermiinalien kehittämiseen. Korjausvelkarahoitusta

kohdennetaan myös väyläomaisuuden hallinnan kehittämiseen sekä digitalisaation ja automatisaation edistämiseen. Näillä toimilla parannetaan mm. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, liikenneturvallisuutta ja työmatkaliikenteen olosuhteita.

Väylänpito jaetaan päivittäiseen kunnossapitoon, ylläpitoon, parantamiseen sekä liikenteen palveluihin. Nämä on jaettu edelleen momentin päätösosassa mainittuihin osiin. Perusväylänpidon rahoituksesta noin 60 % on sidottu yli vuoden kestäviin indeksisidonnaisiin sopimuksiin.

Päivittäisellä kunnossapidolla (410 milj. euroa) varmistetaan liikenneverkon päivittäinen liikennöitävyys. Liikenneverkon hoitoon käytetään 340 milj. euroa ja nämä toimet priorisoidaan koko väylänpidossa. Väylien ja niiden laitteiden toiminnan energiakulut sekä sähkö- ja tietojärjestelmien tukipalvelut ovat yhteensä 70 milj. euroa.

Ylläpitoon käytetään 341 milj. euroa. Lisäksi korjausvelan vähentämiseen osoitettua lisärahoitusta ja kehittämishankkeista siirrettyä rahoitusta käytetään ylläpitoon 435 milj. euroa. Ylläpidolla korjataan liikenneverkon ja sen erityisrakenteiden kulumisesta ja ikääntymisestä aiheutuvia vaurioita ja uusitaan toimivuudeltaan heikkeneviä rakenteita. Liikenneverkon korjausvelka on pääosin aiheutunut ylläpidon toimenpiteiden riittämättömyydestä perusväylänpidon rahoitustason laskettua ja ostovoiman heiketessä. Valtaosa ylläpidon rahoituksesta käytetään elinkaaren hallintaan (699 milj. euroa). Toimet ovat väyläverkon osien tai suuren yksittäisen kohteen suunnitelmallista korjausta ja uusimista, ml. hankeohjelma päätösten routa- ja pehmeikkökorjauksille. Näillä toimilla estetään kunnan heikkenemisen haittavaikutuksia liikenteelle ja parannetaan liikenteen turvallisuutta, sujuvuutta ja täsmällisyyttä.

Parantamiseen käytetään 65 milj. euroa ja sillä pidetään väylien palvelutaso lisääntyneen liikenteen ja maankäytön muutosten edellyttämällä tasolla. Liikenneväylien parantamisinvestoinneilla (24 milj. euroa) rahoitetaan pienehköjä rakennuskohteita ja niihin liittyvä hankesuunnittelu. Muu parantamisen rahoitus kohdentuu liikennekeskusten käyttämien järjestelmien pienimuotoiseen uusimiseen ja suunnitteluun (pl. hankesuunnittelu). Suunnittelussa on huomioitu 10 milj. euron lisäys Helsinki–Turku nopean ratayhteyden jatkosuunnitteluun. Lisäksi korjausvelkan vähentämiseen osoitettua lisärahoitusta käytetään väylänpidon digitalisaatiohankkeisiin 18 milj. euroa.

Liikennepalveluihin käytetään 184 milj. euroa. Liikennepalvelut muodostuvat liikenteen ohjauksesta ja informaatiosta (78 milj. euroa, pääosin meri-, rautatie- ja tieliikenteen hallinta ja sen kehittäminen), jäänmurrosta (52 milj. euroa), maantielauttaliikenteestä (49 milj. euroa) ja merikartoituksesta (5 milj. euroa). Toimilla edistetään liikenteen, kuljetusten ja liikkumisen turvallisuutta, sujuvuutta ja ympäristöystävällisyyttä. Jäänmurron menot on mitoitettu jäänmurtajien 650 toimintapäivän mukaan ja väylämaksulain mukaisten tehtävien kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan 50,7 % vuonna 2018. Väylämaksun tarkoituksena on kattaa kauppamerenkulun väylien rakentamisesta, hoidosta ja ylläpidosta sekä alusliikennepalvelusta ja jäänmurtajien avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset. Väylämaksun tilapäinen puolitus on voimassa vuonna 2018.

Valtio tien- ja radanpitäjänä voi erillisen sopimuksen mukaisesti osallistua myös muun kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin, kun toimenpide liittyy tien- tai radanpitäjän tehtäviin. Kyse on erityistilanteista, joissa liikennejärjestelmän toimivuus tai turvallisuus edellyttävät tienpitäjän rahoitusta muualla kuin maantien teialueella taikka radanpitäjän rahoitusta muualla kuin rautatiealueella, ja väylänpitäjä arvioi toimenpiteen tarpeelliseksi. Esimerkiksi aikaisemmin maantialeuelle rakennettujen niin sanottujen kylmien levähdysalueiden toteuttaminen on jatkossa mahdollista myös maantialeueen ulkopuolelle tienkäyttäjille suunnattujen palveluiden yhteyteen. Jatkossa mahdollista olisi myös radanpitäjän osallistuminen esimerkiksi rataverkkoa varten tarvittavan liityntäpysäköinnin järjestämiseen rautatiealueen vierisellä kiinteistöllä.

Perusväylänpidon menot ja tulot liikennemuodoittain vuosina 2016—2018 (milj. euroa)

	2016 toteutuma			2017 varsinainen talousarvio			2018 esitys		
	bruttom enot	bruttotu lot	nettome not	bruttom enot	bruttotu lot	nettome not	bruttom enot	bruttotu lot	nettome not
Tienpito	610	-	610	736	-	736	763	-	763
Radanpito	405	50	355	484	49	435	592	53	539
Vesiväylänpito	91	1	96	109	1	108	100	1	99
Yhteensä	1 112	51	1 061	1 329	50	1 279	1 455	54	1 401

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen erän poisto	-5 950
Liikenneverkon korjausvelan vähentäminen	162 000
Uudelleenkohdennus	-2 000
Säästöpäätös	-25 000
Yhteensä	129 050

2018 talousarvio	1 401 000 000
2017 talousarvio	1 271 950 000
2016 tilinpäätös	1 061 400 000

35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 31 500 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Länsimetron jatkohankkeessa metron rakentamista jatketaan Espoon Matinkylästä Kivenlahteen asti. Avustus maksetaan Espoon kaupungille jälkikäteen edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus on maksettu vuonna 2017 vuosina 2014—2016 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Länsimetron jatkohankkeen arvioidaan etenevän siten, että valtionavustusta maksetaan 31,5 milj. euroa vuonna 2018, 55 milj. euroa vuonna 2019, 50 milj. euroa vuonna 2020 ja 19,452 milj. euroa vuonna 2021. Avustuksen enimmäismäärä vuoden 2013 marraskuun MAKU-indeksin (136,72 pistettä 2005=100) kustannustasossa on 240 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Matinkylä—Kivenlahti	31 500	55 000	50 000	19 452	155 952

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Yhteensä	31 500	55 000	50 000	19 452	155 952

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-51 500
Yhteensä	-51 500

2018 talousarvio	31 500 000
2017 talousarvio	83 000 000
2016 tilinpäätös	20 850 000

36. Valtionavustus raideliikennehankkeiden rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 16 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen Raide—Jokeri pikaraitiotien ja Tampereen raitiotien 1. vaiheen rakentamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Liikennevirasto saa sitoutua Raide—Jokeri pikaraitiotien ja Tampereen raitiotien (1. ja 2. vaihe) hankkeiden avustamisen siltä osin kuin aiemmin myönnettyjä valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Raide—Jokeri pikaraitiotie ja Tampereen raitiotie (1. ja 2. vaihe) -hankkeet saivat valtuuden vuoden 2017 talousarviossa.

Raide—Jokeri on pikaraitiotienä toteutettava seudullinen kehämäinen joukkoliikenneyhteys Itäkeskuksesta Pitäjänmäen ja Leppävaaran kautta Keilaniemeen. Avustusta maksetaan Helsingin ja Espoon kaupungeille jälkikäteen edellisenä vuotena toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus maksetaan vuonna 2018 vuosina 2016—2017 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Raide—Jokeri pikaraitiotie -hankkeen arvioidaan etenevän siten, että valtionavustusta maksetaan 0,3 milj. euroa vuonna 2018, 15,0 milj. euroa vuonna 2019, 30,0 milj. euroa vuonna 2020, 30,0 milj. euroa vuonna 2021 ja 8,7 milj. euroa myöhemmin. Avustuksen enimmäismäärä on 84,0 milj. euroa.

Tampereen raitiotie -hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan raitiotie Hervanta—keskusta—Tays ja toisessa vaiheessa raitiotie keskusta—Lentävänniemi. Avustusta maksetaan Tampereen kaupungille jälkikäteen edellisenä vuotena toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus maksetaan vuonna 2018 vuosina 2016—2017 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Avustuksen enimmäismäärä on 71,0 milj. euroa siten, että 1. vaiheen osuus on enintään 55,05 milj. euroa ja 2. vaiheen osuus on enintään 15,95 milj. euroa. Tampereen raitiotie -hankkeen ensimmäisen vaiheen arvioidaan etenevän siten, että valtionavustusta maksetaan 15,8 milj. euroa vuonna 2018, 19,6 milj. euroa vuonna 2019, 18,7 milj. euroa vuonna 2020, 0,95 milj.

euroa vuonna 2021. 2. vaiheen kustannusten, yhteensä 15,95 milj. euroa, vuosijaottelu tarkentuu myöhemmin.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Raide—Jokerin pikaraitiotie	300	15 000	30 000	30 000	84 000
Tampereen raitiotie, 1. vaihe	15 800	19 600	18 700	950	55 050
Tampereen raitiotie, 2. vaihe					15 950
Menot yhteensä	16 100	34 600	48 700	30 950	155 000

2018 talousarvio 16 100 000
2017 talousarvio —

41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 400 000 euroa.

Määrärahaa voidaan käyttää valtionavustuksen maksamiseen Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien toiminta- ja investointimenoihin.

Selvitysosa: Avustuksen myöntämiseen sovelletaan valtionavustuslain 688/2001 lisäksi komission tiedonantoa lentoasemia ja lentoyhtiötä koskevista valtioneuvoston päätöksistä (EUVL 2014/C 99/03) sekä komission asetusta 651/2014 tietyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Finavian ulkopuolisten lentokenttien määrärahatarpeiden muutos	400
Yhteensä	400

2018 talousarvio 1 400 000
2017 talousarvio 1 000 000
2016 tilinpäätös 1 150 000

50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 13 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) ja asetuksen (1267/2000) mukaisten valtionavustusten maksamiseen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen

2) tiekuntien neuvonnan ja opastamisen tukemiseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätosperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää yksityisten teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja elinkeinoelämän tarvitsemien teiden avustamiseen.

Valtionavustus kohdistuu ensisijaisesti teiden parantamiseen sekä lauttojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen. Valtionavustukseen oikeutettuja teitä on noin 55 000 km, ja niiden hoitamista varten on perustettu noin 16 000 tiekuntaa. Avustettavia erityiskohteita on noin 20 kappaletta.

Avustettavia kohteita ovat vain tien liikennöitävyyden kannalta kiireellisimmät siltojen ja suurien rumpujen parantamiset tai tien vaurioitumisen korjaamiset. Tuki voi olla korkeintaan 75 % toteutuneista hyväksytyistä kustannuksista. Tavanomaisissa tien parantamiskohteissa tuen osuus tällä hetkellä on 50 % ja eräissä merkittävimmissä siltakohteissa enintään 75 %. Kuntien tuki kyseisiin kohteisiin on vaihdellut välillä 0—20 %. Avustettaviin erityiskohteisiin käytettävä tuki on noin 2,3 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
2018 talousarvio	13 000 000
2017 talousarvio	13 000 000
2016 tilinpäätös	8 000 000

(70.) *Jäänmurtajan hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös —

76. *Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 997 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maantielain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen
- 2) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen
- 3) maantietä tai rautatietä varten tarvittavien alueiden sekä tilusjärjestelyihin käytettävien vaihtomaiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tie- tai ratasuunnitelman hyväksymistä

4) ratalain (110/2007) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten maksamiseen sekä lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen

5) väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen maksamiseen

6) vesilain (587/2011) mukaisten korvausten maksamiseen

7) yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaisten korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Tiealueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin on tarkoitus käyttää 28 440 000 euroa, rata-alueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin 6 540 000 euroa sekä maa- ja vesialueiden hankintoihin ja korvauksiin 17 000 euroa.

2018 talousarvio	34 997 000
2017 talousarvio	34 997 000
2016 tilinpäätös	21 259 012

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 346 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) momentille budjetoitujen väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin
- 2) sijoitusmenomomenteilta rahoitettavien investointihankkeiden hankesuunnittelusta aiheutuviin menoihin ennen kuin hankkeen aloittamisesta tehdään päätös valtion talousarvion yhteydessä.

Valtuus

Valtuus tehdä sitoumuksia uusiin väylähankkeisiin.

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja enintään taulukossa mainittu määrä:

Uudet väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä (euroa)
Kehä I Laajalahden kohta	20 000 000
Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt	7 000 000
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	139 000 000
Hailuodon kiinteä yhteys	76 000 000
Kokkolan meriväylä	45 000 000
Vuosaaren meriväylä	12 500 000

Valtuus tehdä sitoumuksia aiempina varainhoitovuosina päätettyihin väylähankkeisiin.

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin, aiemmissa talousarvioissa päätettyihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään taulukossa mainittu määrä:

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Tiehankeet	
Vt 6 Lappeenranta—Imatra	177 000 000
Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti	80 000 000
E18 Haminan ohikulkutie	180 000 000
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	77 900 000
Vt 8 Turku—Pori	92 500 000
Länsimetron liityntäyhteydet	19 900 000
Vt 4 Rovaniemen kohta	25 000 000
Vt 5 Mikkelin kohta	27 000 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000 000
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	76 000 000
Kt 77 Viitasaari—Keitele	13 000 000
Vt 3 Tampere—Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000 000
Vt 22 Oulu—Kajaani—Vartius	15 000 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500 000
Vt 4 Oulu—Kemi	125 000 000
Vt 5 Mikkelin—Juva	121 000 000
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	198 000 000
Vt 12 Tillola—Keltti	14 000 000
Ratahankeet	
Kehärata	517 000 000
Pohjanmaan rata	674 000 000
Keski-Pasila, länsiraide	40 000 000
Riihimäen kolmioraide	12 500 000
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	150 000 000
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	60 000 000
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	165 000 000
Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys	5 700 000
Uudenkaupungin radan sähköistys	21 000 000
Vesiväylähankkeet	
Rauman meriväylä	30 000 000
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000 000
Yhteiset väylähankkeet	
Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	173 000 000

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikki valtion suoralla talousarviorahoituksella toteutettavien väylähankkeiden määrärahat. Hankkeiden ulkopuoliset rahoitusosuudet otetaan huomioon momentilla 12.31.10 silloin, kun Liikennevirasto maksaa ensin ja laskuttaa ulkopuolista

tahoa sen jälkeen. Vastaavasti tämän momentin määrärahatarve jää pienemmäksi. Ulkopuolisella rahoitusosuudella tarkoitetaan muiden tahojen osallistumista valtion vastuulle kuuluvien väylähankkeiden kustannuksiin.

Hanke-erittely

				Ulkopuolisen rahoituksen osuus			Rahoitust arve
	Hyväksyt ty	Valmis liikenteel le	Sopimus valtuus milj. €	sopimusvaltuu desta milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määrärah a v. 2018 milj. €	myöhem min milj. €
Keskeneräiset väylähankkeet							
Tiehankeet							
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	LTA I 2014	2018	76,0		72,2	3,8	-
Vt Oulu—Kemi	TA 2017	2021	125,0		7,0	47,5	70,5
Vt 5 Mikkeli—Juva	TA 2017	2021	121,0		5,0	42,0	74,0
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	TA 2017	2021	198,0		12,2	65,8	120,0
Vt 12 Tillola—Keltti	LTAE 2017	2018	14,0		7,0	7,0	-
Ratahankeet							
Keski-Pasila, länsiraide	TA 2014	2020	40,0		27,0	9,0	4,0
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	TA 2015	2020	150,0		68,7	17,6	63,7
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	TA 2016	2020	60,0		24,0	15,0	21,0
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	TA 2017	2022	165,0		3,0	38,0	124,0
Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys	TA 2017	2018	5,7	2,0	3,6	2,1	-
Uudenkaupungin radan sähköistys	LTAE 2017	2021	21,0		2,0	8,0	11,0
Vesiväylähankkeet							
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	TA 2015	2018	40,0		28,0	8,0	4,0
Oulun meriväylä	LTAE 2017	2019	-		12,5	-	-
Yhteiset väylähankkeet							
Äänekosken biotuotetehtaan liikennejärjestelyt	LTA I 2015/ TAE 2017/TA 2018	2018	173,0		143,1	29,9	-
Muu kehittämisen hankesuunnittelu					-	5,0	-
Keskeneräiset väylähankkeet yhteensä			1 188,7	2,0	415,3	298,7	492,2
Uudet väylähankkeet							
Kehä I Laajalahden kohta	TA 2018	2020	20,0			2,0	18,0

				Ulkopuolisen rahoituksen osuus			Rahoitust arve
	Hyväksyt ty	Valmis liikenteel le	Sopimus valuutus milj. €	sopimusvaluu desta milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha a v. 2018 milj. €	myöhem min milj. €
Länsimetron jatkeen							
liityntäliikennejärjestelyt	TA 2018	2020	7,0			7,0	-
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	TA 2018	2021	139,0			10,0	129,0
Hailuodon kiinteä yhteys	TA 2018	2021	76,0			8,0	68,0
Kokkolan meriväylä	TA 2018	2020	45,0			20,0	25,0
Vuosaaren meriväylä	TA 2018	2020	12,5			1,0	11,5
Uudet väylähankkeet yhteensä			299,5			48,0	251,5
Keskeneräiset ja uudet väylähankkeet yhteensä			1 488,2	2,0	415,3	346,7	743,7

Uusien hankkeiden perusteluina esitetään seuraavaa:

Kehä I Laajalahden kohta

Raide-Jokeri -pikaraitiotien toteuttaminen edellyttää toimenpiteitä Kehä I:lle. Kehä I:n liikennemäärä vaihtelee vuodelle 2035 laaditun liikenne-ennusteen mukaan välillä 55 000–84 000 ajon./vrk. Kehä I:llä olevat nykyiset liittymät ovat liikennevalo-ohjattuja, jolloin liikenne ruuhkautuu voimakkaasti aamuin illoin. Ruuhkat heijastuvat jopa Mestarintunneliin saakka. Nykyiset liikennejärjestelyt ovat tulossa liikenteellisen ikänsä päähän. Myös Espoon kaupunki kehittää ympäröivää maankäyttöä huomioiden Kehä I:lle kaavailut liikennejärjestelyt.

Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa Raide—Jokeri pikaraitiotien toteuttaminen Kehä I:n välittömään tuntumaan siten, että Raide—Jokeri ja Kehä I risteävät eritasossa. Hanke mahdollistaa Raide—Jokeri -hankkeen toteuttamisen suunnitelmien mukaisesti koko matkalle Helsingin Itäkeskuksesta Espoon Keilaniemeen.

Hankkeen myötä sujuvoitetaan liikennettä korvaamalla tasoliittymiä eritasoliittymällä, sekä parantamalla liikenteen turvallisuutta eritasoratkaisuilla niin ajoneuvo- kuin kevyen liikenteenkin osalta. Välillä Turvesuontie—Turunväylä korvataan kaksi katuverkkoon liittyvää tasoliittymää yhdellä eritasoliittymällä ja parannetaan Kehä I:n tasausta, sekä mahdollistetaan pikaraitiotien kulkuyhteys Kehä I:n yli ympäröivän asutuksen tasossa. Lisäksi rakennetaan kevyen liikenteen yhteyksiä ja melusteita.

Hankkeen kustannusarvio on 30,0 milj. euroa (MAKU 2010: 130), josta valtion rahoitusosuus on 20,0 milj. euroa. Hankkeen hyötykustannussuhde on 2,7.

Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt

Länsiväylä on yksi pääkaupunkiseudun vilkkaimmin liikennöidyistä pääväylistä. Länsiväylä palvelee läntisen pääkaupunkiseudun ja Lounais-Uudenmaan työmatkaliikennettä. Suunnittelualueen keskimääräisen arkivuorokauden liikennemäärät vaihtelevat noin 25 000–70 000 ajoneuvon välillä. Liikenne ruuhkautuu aamun- ja illan huipputuntien aikana

Länsiväylä toimii Matinkylään ulottuvan Länsimetron liityntäliikenteen runkoreittinä. Länsimetron toinen vaihe Matinkylästä Kivenlahteen jatkaa raideliikenteeseen tukeutuvaa maankäytön

kehityskäytävää Lounais-Espooseen. Alueelle on kaavailtu 30 000–70 000 uutta asukasta mm. Finnoon tulevaan keskukseen ja tiivistämällä muiden asemanseutujen maankäyttöä. Metrojärjestelmään siirtyminen aiheuttaa muutoksia joukkoliikenteen liityntäasemilla ja niiden ympäristöissä.

Hankkeen tavoitteena on turvata metron liityntäliikenteen sujuminen ja nostaa joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta. Samalla Länsiväylän liikenteen sujuvuus ja turvallisuus paranevat ja häiriöherkkyys vähenee. Hankkeessa parannetaan Länsimetron jatkeen liityntäliikenteen ja liityntäpysäköinnin toimivuutta muun muassa liikenteenhallinnallisin ja liikenteen ohjauksen toimenpitein, kaistajärjestelyin, viitoituksin ja tiedotustauluin.

Hankkeen kustannusarvio on 7,5 milj. euroa (MAKU 2010: 130), josta valtion osuus on 7,0 milj. euroa.

Vt4 Kirri—Tikkakoski

Kirri–Tikkakoski tieosuus on osa valtakunnallista päätieyhteyttä pääkaupunkiseudulta Keski-Suomen kautta Pohjois-Suomeen ja tie kuuluu TEN-T ydinverkkoon. Tieosuuden liikennemäärä on 12 900–18 400 ajoneuvoa vuorokaudessa. Raskaan liikenteen määrä on 1 400–1 500 ajoneuvoa vuorokaudessa. Kaksikaistainen sekaliikennetieosuus on onnettomuus- ja häiriöherkkä. Lisäksi liikenne aiheuttaa alueella merkittäviä melu- ja ympäristöriskejä.

Hankkeen tavoitteena on parantaa Vt 4 Kirri—Tikkakoski välin liikenneturvallisuuksi ja liikenteen sujuvuutta. Hankkeessa rakennetaan uutta moottoritietä vajaa 15 km, josta uudessa maastokäytävässä noin yksi kolmasosa. Lisäksi rakennetaan uusia eritasoliittymiä, rinnakkaistietä ja kevyen liikenteen väylästä. Hankkeessa rakennetaan myös meluesteitä asutuksien kohdille ja pohjaveden suojausta. Hanke parantaa Jyväskylän, Tikkakosken lentokentän ja Äänekosken välisiä liikenneyhteyksiä ja näin edesauttaa alueiden maankäytön kehittymistä. Hanke on tärkeä tulevien biotuotteiden raaka-ainekuljetusten varmistamiselle ja hankkeessa toteutuu puolustusvoimain muutostarpeita Tikkakosken lentoaseman kohdalla.

Hankkeen kustannusarvio on 139 milj. euroa (MAKU 2010:130), josta varsinaisen liikennejärjestelyjen osuus on 127 milj. euroa. Puolustusvoimien tarvitsemien toimenpiteiden osuus on 12 milj. euroa. Hankkeen hyötykustannussuhde on 2,6.

Hailuodon kiinteä yhteys

Hailuoto kytkeytyy Oulun seudun tieverkkoon Oulunsalon kautta kulkevan maantieyhteyden kautta. Hailuoto on saari eikä sinne ole nykyisin kiinteää tieyhteyttä. Nykyinen yhteys sisältää 7 kilometrin pituisen lauttayhteyden. Hailuodossa asuu pysyvästi noin 1000 asukasta. Hailuodon tieyhteyden liikennemäärä mantereen puolella on 800 ajon/vrk, josta raskaan liikenteen osuus on 5 %. Lauttaliikenteen palvelutason parantamiselle on tarvetta mm. ympärivuorokautisen liikenteen ja vuorovälin tiheyden osalta. .

Hankkeen tavoitteena on varmistaa turvallinen ja toimiva liikenneyhteys Hailuodon ja mantereen välillä, lyhentää matka-aikoja, parantaa elinkeinotoiminnan ja Hailuodon maankäytön kehitysedellytyksiä. Hankkeessa korvataan nykyinen lauttaliikenteellä toimiva yhteys Hailuotoon rakentamalla kiinteä yhteys, joka sisältää pengertien ja kaksi siltaa.

Hankkeen kustannusarvio on 76 milj. euroa (MAKU 2010:130). Hankkeen hyötykustannussuhde on 1,9.

Kokkolan meriväylä

Kokkolan sataman transito- ja konttikuljetusten määrä on kasvanut voimakkaasti. Vuonna 2016 Kokkolan satama oli kuljetusmäärältään maamme neljänneksi suurin satama. Sataman kautta kuljetettiin 6,2 miljoonaa tonnia ulkomaankaupan kuljetuksia, josta transitoa oli noin 3,4 miljoonaa tonnia. Viennin osuus kuljetuksista on erittäin merkittävä (75 %). Kuljetusmäärien kasvua ennakoidaan kaivannaisteollisuudessa ja transitoliikenteessä.

Hankkeen tavoitteena on parantaa Kokkolan sataman kautta kulkevan tavarakuljetusten kuljetustaloutta. Hankkeessa satamaan johtava 13,0 metrin meriväylä syvennetään 14,0 metrin kulkusyvytyteen sekä toteutetaan väylään liittyvät turvalaitetyöt. Hankkeen toteutukseen liittyvät myös sataman syvennys- ja laajennustyöt, joiden suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa Kokkolan satama.

Hankkeen kustannusarvio on 45,0 milj. euroa (MAKU 2010:130). Hankkeen hyötykustannussuhde on 1,9.

Vuosaaren meriväylä

Itämeren alueen konttialusliikenteen kehityksen myötä Vuosaaren satamaan suuntautuvien konttikuljetusten aluskoko on kasvussa, jolloin nykyisen väylän kulkusyvyys tulee jatkossa rajoittamaan satamaan kulkevien konttialusten kokoa ja heikentämään liikenteen toimintaedellytyksiä. Itämeren konttialusliikenteeseen on jo tilattu useita aluksia, joiden kulkusyvyys on noin 12,5 m.

Hankkeen tavoitteena on turvata sataman konttialusliikenteen toimintaedellytykset tulevaisuudessa alusten koon kasvaessa. Lisäksi hanke varmistaa Äänekosken biotuotetehtaan kustannustehokkaat vesikuljetukset. Hankkeessa Vuosaaren satamaan johtava 11,0 m kulkusyvyinen meriväylä syvennetään 13,0 m kulkusyvytyden vaatimuksia vastaavaksi.

Hankkeen kustannusarvio on 25 milj. euroa (MAKU 2010:130), josta valtion osuus on 12,5 milj. euroa ja Helsingin Satama Oy:n rahoitusosuus on 12,5 milj. euroa. Hankkeelle on mahdollista hakea TEN-tukea. Hankkeen hyötykustannussuhde on 2,8.

Aikaisemmin päätetyn hankkeen valtuuden tarkistus:

Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet

Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet -hankkeen sopimusvaltuuden tarkistus aiheutuu vt 4/vt 13 -tien muuttamisesta keskikaiteelliseksi Huutomäen eteläpuolella sekä Kuorejoen uuden sillan rakentamisesta. Valtuuden tarkistuksesta aiheuttama määräraharahatarve vuodelle 2018 on 5 milj. euroa

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Keskeneräiset väylähankkeet	293 700	226 900	166 500	88 184	775 284
Uudet väylähankkeet	48 000	122 000	94 500	35 000	299 500
Menot yhteensä	341 700	348 900	261 000	123 184	1 074 784

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 631 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Väylähankkeiden määrärahatarpeiden muutos	71 900
Uudelleenkohdentaminen	2 000
Yhteensä	73 900

2018 talousarvio	346 700 000
2017 talousarvio	272 800 000
2016 tilinpäätös	347 729 000

(78.) *Eräät väylähankkeet* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-54 400
Yhteensä	-54 400

2017 talousarvio	54 400 000
2016 tilinpäätös	58 000 000

79. *Elinkaarirahoitushankkeet* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 123 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta elinkaarihankkeina aiheutuviin menoihin.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään hankkeeseen E18 Muurla—Lohja liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 730 000 000 euroa.

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikkien elinkaarihankkeiden valtion rahoitusosuuden edellyttämät määrärahat. Vuonna 2018 momentilta rahoitetaan kolmea elinkaarihanketta.

Hanke-erittely

			Sopimusval tuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2018 milj. €	Rahoitustar ve myöhemmi n milj. €
	Hyväksytty	Valmis liikenteelle				
Keskeneräiset elinkaarihankkeet						
E18 Muurla—Lohja	LTA I 2004	2008	730,0	369,3	42,0	318,7
E18 Koskenkylä—Kotka	TA 2010	2014	650,0	204,8	50,0	395,2
E18 Hamina—Vaalimaa	TA 2014	2018	660,0	29,0	31,0	540,0
Yhteensä			2 040,0	603,1	123,0	1 253,9

E18 Muurla—Lohja -hankkeen sopimusvaltuuden tarkistustarve aiheutuu useista sähköveron korotuksista ja kiristyneistä turvallisuusmääräyksistä kunnossapidossa, ennakoitua suuremmista lisäsopimuksista sekä riittämättömäksi osoittautuneesta muutostyövarauksesta pitkän sopimuskauden varalle.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	123 000	114 000	108 800	1 031 103	1 376 903

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 293 milj. euroa. Valtuuksien uusiminen aiheutuu hankkeiden etenemisen mukaan tehtävistä sopimuksista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Väylähankkeiden määrärahatarpeiden muutos	16 000
Yhteensä	16 000

2018 talousarvio	123 000 000
2017 talousarvio	107 000 000
2016 tilinpäätös	109 026 000

20. Liikenteen viranomaispalvelut

Selvitysosa: Liikenteen viranomaispalveluilla turvataan liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palvelujen innovatiiviseen kehittämiseen.

01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 46 937 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen, rahoitus- ja maksuosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa kaikkien liikennemuotojen viranomaispalveluista. Liikenteen viranomaispalvelut liittyvät liikennejärjestelmän turvallisuuteen, tietovarantoihin, toimintavarmuuteen ja markkinoihin.

Liikenteen turvallisuusviraston tehtävänä on muun muassa:

- liikenteen verotus-, rekisteröinti- ja valvontatehtävät
- liikennejärjestelmän lupa- ja valvontatehtävät
- liikennealan koulutukseen ja tutkintojen järjestämiseen liittyvät tehtävät
- viraston toimialaan kuuluvat liikennemarkkinoihin liittyvät tehtävät
- liikenteen turvallisuuden edistämiseen ja liikenteen ympäristövaikutuksiin kuuluvat tehtävät
- liikenteen viestintä- ja valistustehtävät
- liikennejärjestelmän toimivuuden varmistaminen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Liikenteen turvallisuusviraston Trafín rooli yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden ja hallinnonalan painopisteiden toteuttamisessa on:

- edistää liikenteen palvelumarkkinoiden ja asiakaslähtöisten palvelujen syntymistä mahdollistavalla sääntelyllä, suunnitelmallisella vaikuttamisella ja kokeiluilla
- pyrkiä ohjaamaan kuluttajakysyntää liikenteen energiareformia tukevilla palveluilla
- avata ja hyödyntää tietoa uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja liikennepalvelujen aikaansaamiseksi
- turvata liikenne- ja viestintäyhteyksiä parantamalla liikenteen toimintavarmuutta ja turvallisuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikenteen turvallisuusvirastolle vuodelle 2018 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
---------------------	-------------------	-----------------	-----------------

**TUOTOKSET JA
LAADUNHALLINTA**

**1. Liikenteen ja viestinnän
palvelumarkkinat ja palvelut**

*Liikennejärjestelmän sääntely on
tarkoituksenmukaista ja mahdollistaa
toimialan kehityksen.*

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Ajoneuvojen liikennekelpoisuuspalvelujen käyttäjäystävällisyyden lisääminen

Digitaalinen oppimisympäristö on käytössä.

Ajoneuvojen ennakoilmoittajien koulutuksen voi suorittaa digitaalisessa oppimisympäristössä.

Uusi laatumittaristo on käytössä.

Laatumittaristoa on kehitetty ja se tukee entistä paremmin riskiperustaista valvontaa.

Digitaalisten ajoneuvopalveluiden (rekisteröinti, verotus, tyyppihyväksyntä käyttöaste) on lisääntynyt

Rekisteröinnin digitaalisten itsepalvelujen käyttöaste on yli puolet. Verotuksen digitaalisten palvelujen käyttöaste on kasvanut. Digitaalisesti saapuneiden tyyppihyväksyntähakemusten osuus on kasvanut

Kuljettajien lupa- ja kelpoisuuspalveluiden kehittäminen käyttäjäystävällisemmäksi

Sähköistämisen käyttöönotto on toteutunut. Toimenpiteet tutkintopainotteiseen malliin siirtymiseksi on tehty. Mobiiliajokorttikok eiluon käynnistetty.

Sähköistäminen on edennyt suunnitelmanmukaisesti (ajokortin uudistaminen, ryhmä 1)

Liikenteen markkinoiden tasapuolisuudenparantaminen, markkinoille tulon esteidenpurkaminen ja palveluiden laadun varmistaminen

Valmius Liikennekaarenmukaisten toimenpiteidenkäyttöön on tuotettu.

Liikenteen markkinoiden tilakuvaan on sisällytetty liikenteen palvelulain seuraminen (Trafilla on käytössä työkalut, joiden perusteella pystytään eduskunnan liikennevaliokunnan lausumaehdotusten edellyttämällä tavalla huolehtimaan viranomaisvalvonnan tehokkuudesta ja seuraamaan liikennemarkkinoiden tilannetta yhdessä Liikenneviraston kanssa).

Liikenteen markkinoiden tasapuolisuudenparantaminen, markkinoille tulon esteidenpurkaminen ja palveluiden laadun varmistaminen

Valmius Liikennekaarenmukaisten toimenpiteidenkäyttöön on tuotettu.

Liikenteen markkinoiden tilakuvaan on sisällytetty liikenteen palvelulain seuraaminen (Trafilla on käytössä työkalut, joiden perusteella pystytään eduskunnan liikennevaliokunnan lausumaehdotusten edellyttämällä tavalla huolehtimaan viranomaisvalvonnan tehokkuudesta ja seuraamaan liikennemarkkinoiden tilannetta yhdessä Liikenneviraston kanssa).

1) Liikennejärjestelmän tilakuva-kokonaisuus on konseptoitu ja sitä kehitetään suunnitelman mukaisesti. 2) Valittu tekninen alustaratkaisu on pilotoitu.

Seuranta on kehitetty arvioinnin ja tunnistettujen kehitystarpeiden perusteella.

Riski- ja suorituskykyperusteista toimintatapa on sovellettu myös lupatoiminnoissa.

Riski- ja suorituskykyperusteinen toimintatapa on arvioitu: 1) sisäisesti valvontasuunnitelmissa ja hyväksyntätarkastuksissa (arviointi ensimmäisten kokeilujen perusteella) 2) ulkopuolisen arvioijan toimesta.

2. Liikenteen energiareformi

Fossiilisten polttoaineiden käyttö vähentyy (hiiletön liikenne).

Ajoneuvokannan uudistaminen

Selvityksessä tunnistetut muutostarpeet on toimeenpantu: 1) Autovertaamo on laajennettu, 2) Vaihtoehtoisia käyttövoimia hyödyntävien henkilöautojen käyttöönottoa tukeva kampanja on järjestetty, 3) Ajoneuvokannantilakuva on tuotettu.

1) Energiamerkin latausten määrä ulkoisista palveluista on yli 50 000 kappaletta vuodessa. 2) Vuoden 2017 kampanja on arvioitu ja päätetty jatkotoimenpiteistä. 3) Ajoneuvokannan tilakuvan tunnettuutta on lisätty.

Tieliikenteen vastuullisten kuljetusten yleistyminen

1) Vastuullisuuskulttuuri-tutkimus I (nykytila) on tehty.2) Julkisen sektorin ajoneuvohankintoja ja kuljetuksia koskeva neuvontapalvelu on järjestetty.

1) Vastuullisuusmallin tunnettuus ja siihen sitoutuneiden yritysten lukumäärä on kasvanut.2) Ohjeistusta on parannettu 2017 tehdyn selvityksen mukaisesti.3) Julkisen sektorin ajoneuvohankintoja koskevan neuvontapalvelun muodosta on päätetty ja palvelua jatkettu vuoden 2017 kokemusten pohjalta.

Lentoliikenteen hiilidioksidipäästöjen kehittyminen kestäväällä tavalla

On järjestäytytty kansallisesti ja on miehitetty ICAO:n ympäristösuojelukomitea CAEP:in alaisia työryhmiä ICAO:n päästöjen hyvitysjärjestelmän (GMBM) edistämiseksi.

Koordinaation ja työryhmien miehityksen toimivuus on arvioitu. Toimintaa on parannettu tulosten perusteella.

Merenkulun hiilidioksidipäästöjen kehittyminen kestäväällä tavalla

1) Kv. neuvotteluja varten on tuotettu ehdotukset, jotka turvaavat ympärivuotisen kustannustehokkaan merenkulun.2) Vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöä aluspolttoaineena on edistetty ja biopolttoaineiden merikuljetusten kustannustehokkuus on parantunut.

1) KV-vaikuttamis-suunnitelman mukaiset toimenpiteet 2018 on tehty:- Alusten kapasiteettia koskevien jääloukkakorjauskertoimien uudistaminen - EU:n MRV -järjestelmän yhtenevyys IMO:n globaalien DCS-järjestelmän kanssa - CO2-päästöjen vähennystavoitteiden määrittely ja taloudellisesta ohjauskeinosta sopiminen IMOssa 2) Kansallisen valvontasuunnitelman mukaiset toimenpiteet 2018 on tehty: - Otetaan kansallisesti käyttöön CO2-päästöjen tarkkailua, raportointia ja todentamista koskeva järjestelmä - Kehitetään alusten valvontaa osana ympäristövalvontajärjestelmää.

3. Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Tieto on lisännyt uutta liiketoimintaa.

Sähköiset asiointikanavat ja tietojenvaihto

Trafin sähköisiä palveluja on kehitetty DigitaalinenTrafi-suunnitelman mukaisesti (asiointivaatimukset, 5 käytettävyyssparannusta, raportointi).

Trafin tietoon perustuvien palvelujen määrä on kasvanut vähintään 5 %. Trafin tietoja ja palveluja on liitetty kansalliseen palveluarkkitehtuuriin.

Trafin Tietopalvelutehtaan toteutus on edennyt suunnitellusti (ICT-ratkaisu ja tietotuotteet).

Avoimen datan määrään on lisätty suunnitelman mukaisesti ja toimenpiteet avoimen datan vaikuttavuuden ja hyödynnettävyyden parantamiseksi on tunnistettu.

Trafin II tietotilinpäätös on laadittu. Seuraavien osa-alueiden yhdenmukaisuutta on lisätty rekisteröijälähtöisesti (Liikennekaari I):- tiedonluovutus - tietoarkkitehtuuri - tiedonvaihtoympäristöt

Sähköisen asioinnin ICT-ratkaisuja on kehitetty suunnitelman mukaan.

Trafin tietoon perustuvien palvelujen määrä on kasvanut vähintään 5 %.

Trafi on tuonut uusia palveluja kansalliseen palveluarkkitehtuuriin suunnitelman mukaan. Suostumusten hallinnassa on hyödynnetty MyData-mallia.

Trafin tietopalvelutehtaan toteutus on edennyt suunnitellusti (mm. sisältöpalvelujen laajentaminen, tukipalvelut).

Kaikki avattavissa olevat tietoaineistot on aukaistu.

Trafin III tietotilinpäätös on laadittu.

Trafi on osallistunut Lippu-projektiin ja sen toimeenpanoon projektin projektisuunnitelman mukaisesti

Liikenteen tietojen hyödyntäminen uuden liiketoiminnan mahdollistamisessa

Liikennekaaren sisältämien tietojen ja tietojärjestelmien yhdenmukaisuusvaatimusten täytäntöönpano

Älykkään robotisaation ja automaation periaatepäätöksen toimeenpano sekä hallinnonalan yhteisen liikenteen automaationtiekartan toimeenpano

1) Automaatiohankkeiden ja kokeilujen toteutus on edennyt suunnitellusti (periaatepäätös ja tiekartta). 2) Automaattiajajamisen ja – kokeilujen laaja tutkimushaku on avattu.3) Liikenteen automaation vaikutussuunnitelma (kaikki liikennemuodot) on laadittu. Ajoneuvojen turvavarustetietokanta on luotu.

Liikennelabra on verkottanut aktiivisesti liikenteen automaatiota edistäviä toimijoita ja edesauttanut kokeilujen syntymistä. Trafi on käsitellyt automaattiliikenteen kokeiluluvat tehokkaasti ja joustavasti.

Tietokannan toimivuus ja laajennettavuus on arvioitu 2017 selvityksen ja kokemusten perusteella.

4. Luottamus digitaalisiin palveluihin

Uusien digitaalisen tiedon hyödyntämiseen perustuvien liikennepalvelujen tietoturva ja tietosuojat sekä liikenneturvallisuus on varmistettu

Trafi on laatinut virastojen ja yritysten kanssa suunnitelman automaattisessa liikenteessä syntyvän turvallisuustiedon jakamisen verkoston organisoimiseksi.

Trafi on käynnistänyt virastojen ja yritysten kanssa toimenpiteet automaatisoituvan liikenteen luottamusverkoston kehittämiseksi, jotta liikenteessä syntyvää turvallisuustietoa jakamalla voitaisiin tukea automatisoituvan liikenteen vastuukysymysten ratkaisemista ja vahingoilta suojautumista.

Jatkokehittäminen on edennyt suunnitellusti (mm. ICT-arkkitehtuurihanke, ARKKU-projekti)

Katsastukseen liittyvien sääntelymuutosten edellyttämät toimenpiteet on otettu käyttöön 20.5.2018 mennessä.

Ajoneuvojärjestelmien jatkokehittäminen -projektin toteutus on aloitettu.

Liikenneturvallisuuden seuranta, arviointi ja raportointi yhdessä toimijoiden kanssa VN:n periaatepäätöksen linjausten pohjalta.

Toiminnan tavoitteet on dokumentoitu ja koordinoitua on kehitetty palautteen perusteella. Periaatepäätöksen seuranta, arviointi ja raportointi valtioneuvostolle toimii.

5. Liikenne- ja viestintäverkot

Liikennejärjestelmän toimintavarmuus on parantunut

Liikennejärjestelmän varautumis- ja huoltovarmuustyön koordinointi hallinnonalalla

Esitys riskikuvasta varautumisen ja huoltovarmuustyön perustaksi ja tavoitteiksi on tehty.

Suunnitelmissa tunnistetut kehittämistoimenpiteet on toteutettu ja arvioitu.

Uusien toimintatapojen käyttöönotto

Aluskatsastusten uusi toimintamalli on arvioitu.

Arviointitulosten perusteella tunnistetut kehitystoimenpiteet on toimeenpantu ja aluskatsastuksen suorittaminen omavalvonnan avulla on lainsäädäntötoimin mahdollistettu osalla kotimaan liikenteen toimijoita.

Palvelutaso

Asiakastyytyväisyys, asiakkaat (asteikko 1—5)

3,6

3,6

3,6

Asiakastyytyväisyys, sidosryhmät (asteikko 1—5)

3,7

3,6

3,6

TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Tuottavuus

Työn tuottavuuden kasvu-% vähintään

11,90

1

1

Kokonaistuottavuuden kasvu-% vähintään

14,96

2

2

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo, %)

102

100...106

100...106

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo)

140

120...127

126...133

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon momentille 11.19.05 budjetoitua lentoliikenteen valvontamaksua vastaavat menot 12,5 milj. euroa, katsastustoiminnan valvontamaksua vastaavat menot 7,3 milj. euroa ja kaupunkiraideliikenteen valvontamaksua vastaavat menot 40 000 euroa. Ajoneuvoverotustehtävän menot ovat 12,2 milj. euroa. Keskeisimmät julkisoikeudelliset suoritteet tulonmuodostuksen kannalta ovat tieliikenteen ajoneuvojen rekisteröintiin, ajokokeisiin, tutkintoihin ja ajokortteihin liittyvät suoritteet sekä erilaiset henkilöiden pätevyteen liittyvät suoritteet.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	127 785	138 1604	133 052
Bruttotulot	96 080	90 995	86 115
Nettomenot	31 705	47 609	46 937
Siirtyvät erät			

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	14 085		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	30 082		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	84 134	80 865	75 115
— Ajoneuvojen rekisteröinti	34 208	29 680	28 544
— Ajo-oikeudet ja tutkinnot	33 495	33 792	30 046
— Luvat ja valvonta	16 431	17 393	16 525
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	11 429	10 130	11 000
Tuotot yhteensä	95 564	90 995	86 115
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	78 975	83 641	75 115
— Ajoneuvojen rekisteröinti	26 488	27 765	28 615
— Ajo-oikeudet ja tutkinnot	33 838	36 623	29 900
— Luvat ja valvonta	18 649	19 253	16 600
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	5 450	7 215	9 106
Kustannukset yhteensä	84 426	90 865	84 221
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	5 159	-2 776	-
— Ajoneuvojen rekisteröinti	7 720	1 915	-71
— Ajo-oikeudet ja tutkinnot	-343	-2 831	146
— Luvat ja valvonta	-2 218	-1 860	-75
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	5 979	2 915	1 894
Kustannusvastaavuus yhteensä	11 138	139	1 894
Kustannusvastaavuus, %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	107	97	100
— Ajoneuvojen rekisteröinti	129	107	100
— Ajo-oikeudet ja tutkinnot	99	92	100
— Luvat ja valvonta	88	90	100
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	210	140	121
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	113	100	102

Veroluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Tuotot			
Lentoliikenteen valvontamaksu	11 689	11 451	12 500

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

	2016	2017	2018
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Katsastustoiminnan valvontamaksu	7 844	7 260	7 260
Kaupunkiraideliikenteen valvontamaksu	40	40	40
Tuotot yhteensä	19 573	18751	19 800
Kustannukset			
Lentoliikenteen valvontamaksu	10 560	12 510	12 500
Katsastustoiminnan valvontamaksu	6 213	7 260	7 260
Kaupunkiraideliikenteen valvontamaksu	40	40	40
Kustannukset yhteensä	16 813	19 810	19 800
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)			
Lentoliikenteen valvontamaksu	1 129	-1 059	-
Katsastustoiminnan valvontamaksu	1 631	-	-
Kaupunkiraideliikenteen valvontamaksu	-	-	-
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-) yhteensä	2 760	-1 059	-
Kustannusvastaavuus, %			
Lentoliikenteen valvontamaksu	111	92	100
Katsastustoiminnan valvontamaksu	126	100	100
Kaupunkiraideliikenteen valvontamaksu	100	100	100
Kustannusvastaavuus, %	116	95	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ajoneuvoverotuksen laajennus: veneet ja moottoriajoneuvot (HO)	-1 000
Lentoliikenteen valvontamaksun laskennallinen tarkistus.	1 049
Merenkulun asiantuntija, määräraikaisen määrärahasiirron päättyminen	83
Rikkidirektiivin valvonta	-100
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-39
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-16
Palkkaliukumasäästö	13
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-8
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-251
Toimintameno säästö (HO 2015)	-350
Työajan pidentäminen (Kiky)	-16
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-27
Vuokrien indeksikorotus	5
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-15
Yhteensä	-672

2018 talousarvio	46 937 000
2017 talousarvio	47 609 000
2016 tilinpäätös	47 703 000

41. Tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 9 100 000 euroa.

Määrärahasta saa myöntää avustusta tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistämisen valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1207/2016) mukaisesti:

- 1) yleiseen tieliikenteen turvallisuustoimintaan
- 2) kehittämishankkeisiin, kokeiluihin ja turvallisuustutkimukseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla edistetään tieliikenteen turvallisuutta koskevien liikennepoliittisten tavoitteiden toteutumista. Määräraha perustuu vakuutusyhtiöiltä kerättävään liikenneturvallisuusmaksuun, joka tuloutetaan momentille 11.19.05.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Yleinen tieliikenteen turvallisuustoiminta	8 900
Kehittämishankkeet, kokeilut ja turvallisuustutkimus	200
Yhteensä	9 100
<hr/>	
2018 talousarvio	9 100 000
2017 talousarvio	9 100 000

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

Selvitysosa: Merenkulkupolitiikan tavoitteena on turvata Suomen kauppalaivaston myönteinen kehitys, suomalaisten merenkulkijoiden työllisyys ja huoltovarmuus. Oman kauppalaivaston tarvetta korostaa Suomen syrjäinen sijainti ja ulkomaankaupan riippuvuus merikuljetuksista Itämeren yli. Jo pelkästään huoltovarmuusnäkökohdat edellyttävät riittävän suurta kotimaista tonnistoa. Kauppalaivaston määrä on viime vuosina asteittain noussut. Suomalaisten alusten osuus merikuljetuksista on vakiintunut hieman yli 30 prosentin tasolle (tuonnissa runsas 40 %, viennissä hieman yli 20 %).

Kaukoliikenteessä joukkoliikenteen peruspalvelutasoa voidaan turvata ostamalla liikennettä tai myöntämällä yksinoikeuksia julkisen palveluvelvoitteen vastineeksi silloin kun riittävät yhteydet eivät synny markkinaehtoisesti. Peruspalvelutasoa tarkastellaan liikennejärjestelmätasolla, joten riittää, että määränpäähän päästään yhtäkin liikennemuotoa käyttäen.

Joukkoliikennejärjestelmää kehitetään vahvasti palvelutasojatteluun suuntaan. Palvelutaso perustuu asiakastarpeisiin, yhteiskunnallisiin tavoitteisiin sekä käytettävissä oleviin resursseihin. Neljällä suurimmalla kaupunkiseudulla tavoitteena on yksityisautoilun kanssa kilpailukykyinen joukkoliikenne erityisesti työmatkoilla. Keskisuurilla kaupunkiseuduilla pyritään houkuttelevaan joukkoliikenteen tarjontaan. Pienillä kaupunkiseuduilla ja kaupunkiseutujen läheisillä haja-asutusalueilla pyritään joukkoliikenteen peruspalvelutasoon.

Joukkoliikennelain mukaisesti joukkoliikenteen järjestämistavat muuttuivat 1.7.2014 alkaen. Muutos tapahtuu asteittain 2.12.2019 mennessä. Muutos vaikuttaa myös valtionavustuksella tuettaviin lipputyyppeihin.

Saaristoliikenteen lauttojen ja yhteysalusten palvelut turvataan nykytasolla.

42. Valtionavustus koulutuksesta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu rautatiealan toimijoista riippumattomalle ja laaja-alaista rautatiealan ammatillista koulutusta eri tehtäviin tarjoavalle oppilaitokselle tai osakeyhtiölle.

2018 talousarvio	841 000
2017 talousarvio	841 000
2016 tilinpäätös	841 000

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 101 420 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaisen tuen maksamiseen kauppa-alusluetteloon merkityille aluksille.

Selvitysosa: Aluksille maksettava tuki vastaa yleisesti verovelvollisten merenkulkijoiden osalta merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten sekä työnantajan merimieseläkevakuutusmaksun, tapaturmavakuutusmaksun sekä työttömyysvakuutusmaksun määrää. Rajoitetusti verovelvollisten osalta tuki vastaa vain toimitetun lähdeveron ja työnantajan maksaman sosiaaliturvamaksun määrää.

Vuonna 2018 tukea maksetaan 1.7.2017—30.6.2018 välisenä aikana syntyneistä kustannuksista. Matkustaja-aluksilla, jotka saavat kuljettaa enemmän kuin 120 matkustajaa, tuki vastaa verohallinnolle toimitettujen ja maksettujen työnantajasuoritusten osalta ennakonpidätysten, työnantajan sosiaaliturvamaksujen sekä lähdeveron määrää ajalta 1.11.2017—31.10.2018.

Vuonna 2016 tukea maksettiin 89,2 milj. euroa. Kauppa-alusluettelossa arvioidaan vuonna 2017 olevan 117 tuen piiriin kuuluvaa alusta, joista 101 on lastialuksia ja 16 matkustaja-aluksia. Luetteloon merkittyjen alusten bruttovetoisuuden arvioidaan olevan yhteensä noin 1 604 000.

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annettua lakia 1277/2007 muutettiin lailla 940/2016, tuki laajeni kattamaan myös merenmittausalukset. Tuen laajentamisen kustannusvaikutus arvioidaan olevan noin 1 milj. euroa. Hallitus antaa eduskunnalle esityksen lain 1277/2007 muuttamiseksi siten, että tuki laajenee koskemaan myös yleisesti verovelvollisten merityötulosta maksettua työttömyysvakuutusmaksua vuodelta 2017. Muutos vaikuttaa vuosina 2017 ja 2018, mutta sen ei arvioida vaikuttavan myönnettävään määrärahaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
2018 talousarvio	101 420 000
2017 talousarvio	101 420 000
2016 tilinpäätös	89 237 470

51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Saimaan alueen luotsaukseen luotsauslain (940/2003) mukaisen luotsauksen hintatuen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luotsauslain mukaan Saimaan kanavalla ja Saimaan vesistöalueella peritään alennettuun yksikköhintaan perustuvaa luotsausmaksua. Alennettu yksikköhinta on enintään kaksi kolmasosaa varsinaisesta yksikköhinnasta. Tämän johdosta liiketaloudellisesti kannattamatonta Saimaan alueen lakisääteistä luotsausta varten on tarkoitus maksaa momentin mukaista hintatukea luotsauspalveluja tuottavalle yhtiölle.

Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

2018 talousarvio	4 200 000
2017 talousarvio	4 200 000
2016 tilinpäätös	4 200 000

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 84 474 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) liikenteenharjoittajille maksettaviin korvauksiin julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten mukaisesti siten kuin palvelusopimusasetuksessa (EY) N:o 1370/2007 säädetään
- 2) liikennepalvelun käyttäjän tukemiseen siten, että toimivaltainen viranomainen myöntää sitoumuksen korvata liikennepalvelun kustannuksia ennalta määrättyyn arvoon asti siten kuin liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) III osan 4 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään
- 3) junaliikenteen palvelujen ostoihin
- 4) lentoliikenteen palvelujen ostoihin

- 5) Merenkurkun laivaliikenteen palvelujen ostoihin
- 6) alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin sekä hintavelvoitteiden korvaamiseen ja lippujärjestelmän perustamis- ja käyttökustannuksiin
- 7) suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen
- 8) keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen
- 9) joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin ja muihin joukkoliikenteen käyttöä edistäviin menoihin sekä liikkumisen ohjaukseen.

Määrärahasta saa myöntää avustusta joukkoliikenteen valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1273/2013) mukaisesti kunnille ja muille yhteisöille.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu joukkoliikennelain (869/2009) mukaisiin menoihin sekä eräisiin muihin joukkoliikenteen palvelujen tuottamiseen ja joukkoliikenteen edistämiseen ja kehittämiseen sekä liikkumisen ohjaukseen osoitettaviin menoihin. Eduskunta on hyväksynyt liikenteen palveluista annetun lain, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2018 ja jolla samalla kumottaisiin joukkoliikennelaki. Momentin määrärahaa käytettäisiin jatkossa liikenteen palvelulain mukaisiin menoihin. Lakia ei ole vielä vahvistettu.

Joukkoliikenteen valtionavustuksista annettu valtioneuvoston asetus on tarkoitus muuttaa vastaamaan liikenteen palveluista annettua lakia. Uuden asetuksen on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan liikenteen palvelulain kanssa.

Joukkoliikennelain mukaisesti joukkoliikenteen järjestämistavat muuttuivat 1.7.2014 alkaen. Muutos tapahtuu asteittain 2.12.2019 mennessä. Joukkoliikenteen järjestämistavan muutos tarkoittaa sitä, että valtio korvaa alueellisia ostoja pääsääntöisesti liikenteenharjoittajille suoraan eikä enää avusta kuntia. Kunnat maksavat myös jatkossa osuutensa kustannuksista. Bruttomallilla järjestettävän liikenteen osalta valtio saa lipputulot, jotka budjetoidaan valtion talousarvion tuloihin. Näiden tulojen lisäksi sinne budjetoidaan myös Kelan toisen asteen opiskelijoille myöntämä koulumatkatuki ja valtakunnalliseen lippu- ja maksujärjestelmään liittyviä muita tuloja. Vuoden 2018 osalta momentin mitoituksessa on otettu huomioon 3 700 000 euroa lipputuloina, jotka on budjetoitu tuloarviona momentille 12.31.10.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Junaliikenteen ostot	30 170
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen	33 529
Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	9 750
Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	8 125
Lentoliikenteen ostot	1 000
Merenkurkun liikenne	250
Kehittämishankkeet	750
Liikkumisen ohjaus	900
Yhteensä	84 474

Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla harjoitettavaa joukkoliikennettä sekä siirtymäajan mukaisia seutu- ja työmatkalippuja koskevia hintavelvoitteita. Lisäksi ne hankkivat alueensa liikennettä kilpailutetuilla sopimuksilla, joiden rahoitukseen kunnat voivat osallistua. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten myöntämän tuen perusteet määritellään valtioneuvoston asetuksessa joukkoliikenneavustuksista. Joukkoliikenteen tuella kompensoidaan myös seutu-, kaupunki- ja työmatkalippujen hintavelvoitetta liikenteessä, jota liikennöidään siirtymäajan sopimuksilla. Tähän tarkoitukseen käytettävän rahoituksen edellytyksenä on, että kunta osallistuu julkisen palvelun velvoitteen kustannuksiin vähintään yhtä suurella osuudella kuin valtio.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen kehittämistoimien painopisteenä ovat liikenteen suunnittelu ja henkilökuljetusten koordinoinnin edistäminen ja kehittäminen. Tämän lisäksi rahoitusta käytetään lippujärjestelmän perustamis- ja käyttökustannuksiin.

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki

Valtio avustaa 9,75 milj. euron määrärahalla Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun seutujen joukkoliikennettä edellyttäen, että rahoitus nostaa seutujen joukkoliikenteen palvelutasoa ja siten lisää joukkoliikenteen käyttöä ja markkinaosuutta sekä parantaa sen kilpailukykyä. Lisäksi valtio rahoituksellaan myötävaikuttaa siihen, ettei liittyminen joukkoliikenteen järjestämisestä vastaavaan viranomaiseen aiheuttaisi kunnalle kohtuutonta kustannustaakkaa. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että valtion rahoitus on kytketty MAL-aiesopimuksessa sovittuihin kehittämistoimiin, joilla voidaan varmistaa rahoituksen vaikuttavuus ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Sopeutustoimien kohdistaminen suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen vaikuttaa myös MAL-aiesopimuksessa sovittuihin kehittämistoimien rahoittamiseen.

Valtio avustaa suuria kaupunkiseutuja enintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki

Valtio avustaa keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennettä yhteensä 8,125 milj. euron määrärahalla edellyttäen, että ne ovat laatineet aiesopimuksen joukkoliikenteen kehittämisohjelman toteuttamisesta ja että ne osallistuvat kehittämistoimien rahoitukseen vähintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista. Sopeutustoimien kohdistaminen keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen vaikuttaa myös kaupunkiseutujen kanssa tehdyissä aiesopimuksissa sovittujen kehittämistoimien rahoittamiseen.

Lentoliikenteen ostot

Lentoliikennettä voidaan ostaa paikkakunnille, joille matka-aika Helsingistä junalla on yli 3 tuntia. Säännöllisen lentoliikenteen ostolla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot osallistuvat kyseisten liikenteiden rahoittamiseen. Vuonna 2016 Helsingin ja Savonlinnan välisessä ostoliikenteessä matkusti noin 11 567 matkustajaa. Helsinki—Savonlinna -reitin säännöllisen lentoliikenteen sopimus on voimassa 11.1.2016—22.12.2017. Enontekiön kunnalle asetettiin julkinen palveluvelvoite ajalle 19.2.—23.3.2017. Sekä Savonlinnan että Enontekiön arvioidaan hakevan palveluvelvoitteen asettamista ja lentoliikenteen tukea vuonna 2018. Tuen myöntämisen edellytyksenä on jatkossakin, että kunta osallistuu rahoittamiseen vähintään 50 prosentilla.

Merenkurkun liikenne

Merenkurkun laivaliikenteen ostamisen tavoitteena on turvata ympärivuotinen matkustajalauttaliikenne Vaasan ja Uumajan välille. Vuoden 2014 alusta voimaan tullut kolmevuotinen sopimus päättyi vuonna 2016 ja sitä jatketaan sopimuksen mukaisilla 2+2 optiovuosilla (vuodet 2017–2020). Suomen valtion maksuosuus on enintään 50 % ostokustannuksista. Vuonna 2018 matkustajia arvioidaan olevan noin 190 000 henkilöä.

Kehittämishankkeet

Valtakunnallisella strategisella kehittämistoiminnalla pyritään edistämään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä. Kehittämishankkeisiin kohdistetaan 0,750 milj. euroa. Kehittämishankkeiden valtion avustuksen edellytyksenä on, että valtionavustuksen saajat osallistuvat vähintään yhtä suurella panostuksella kustannuksiin ja että kehittämishankkeiden tulokset palvelevat myös valtakunnallisia joukkoliikenteen kehittämistavoitteita.

Liikkumisen ohjaus

Määrärahaa kohdistetaan 0,9 milj. euroa liikkumisen ohjaukseen. Liikkumisen ohjauksella myötävaikutetaan joukkoliikenteen ohella myös kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiseen erityisesti kaupunkiseuduilla. Keinoina on muun muassa informaatio-ohjaus, markkinointi ja palvelujen kehittämisen tukeminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen vähennys	-50
Yhteensä	-50
2018 talousarvio	84 474 000
2017 talousarvio	84 524 000
2016 tilinpäätös	82 774 000

64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 15 910 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) saariston yhteysalusliikennepalveluihin ja niistä aiheutuviin kulutusmenoihin sekä selvityksiin ja tiedottamiseen
- 2) saariston yhteysalusliikenteen käyttämien laitureiden kunnostamiseen
- 3) yhteysalusliikennettä korvaavien yksityisluonteisten jääteiden kunnossapidon avustamiseen
- 4) aikaisempina vuosina ja varainhoitovuonna myönnettyistä valtuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Lisäksi määrärahasta saa myöntää avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen (371/2001) mukaisin perustein.

Määräraha budjetoidaan avustusten osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakituksella väestöllä on käytettävissä kuljetuspalvelut.

Yhteysalusliikenne on Liikenneviraston vastuulla olevaa liikennettä ja se kattaa lähes kaikki Saaristomeren ja Suomenlahden asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hankkii yhteysalusliikennepalvelut kilpailuttamalla. Yhteysalusliikenteen matkustajamäärän vuonna 2018 arvioidaan olevan noin 180 000 henkilöä. Menot matkustajaa kohden ovat noin 90 euroa/matka ja yhteysalusreittien varrella olevaa vakinaista asukasta kohden noin 29 000 euroa vuodessa.

Avustuksilla pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissä yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Suomenlahden sekä Turunmaan saariston henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä 3 227 000 euroa liikenteen toimivuuden kannalta tärkeiden laituri-investointien toteuttamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Laituri-investointien toteuttaminen	3 227
Tasomuutos	-307
Yhteensä	2 920
2018 talousarvio	15 910 000
2017 talousarvio	12 990 000
2016 tilinpäätös	12 500 000

66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 303 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reittien yhteysalusliikennepalvelujen ostaminen kokonaispalveluina kilpailutettiin vuoden 2012 aikana. Palveluntuottajat ovat vastanneet Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reiteillä liikennöivien alusten hankinnasta ja ylläpidosta. Sopimuksen mukainen kokonaispalvelu koskee vuosia 2014—2023. Yhteysalusliikennöintipalveluista arvioidaan aiheutuvan menoja noin 5 303 000 euroa vuodessa vuosina 2014—2023. Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reiteillä matkustajamäärän vuonna 2018 arvioidaan olevan noin 30 000 henkilöä. Menot matkustajaa kohden ovat noin 170 euroa yhteysalusreittien varrella olevaa vakinaista asukasta kohden, noin 43 000 euroa vuodessa.

2018 talousarvio	5 303 000
2017 talousarvio	5 303 000

2016 tilinpäätös

5 303 000

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

Selvitysosa: Merkittävä osa yhteiskunnan palveluista tuotetaan ja kulutetaan viestintäpalveluja ja -verkoja hyödyntäen ja niiden merkitys lisääntyy digitalisaatiokehityksen myötä. Toimialan viranomaistoiminnot rahoitetaan pääosin toimialalta kerättävillä varoilla. Verkot ja palvelut tuotetaan pääosin markkinaehtoisesti kysyntään vastaten. Julkisia varoja käytetään varmistamaan peruspalveluiden saatavuus. Lisäksi mediatoimialan sopeutumista murrosvaiheessa edistetään viestintäpoliittisin toimin.

01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 180 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen. Niiden osalta määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.
- 2) EU:n rahoituksella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Viestintävirasto vastaa viestintätoimialan viranomaissääntely-, valvonta-, ohjaus-, hallinto- ja palvelutehtävistä. Viestintäviraston tehtävänä on muun muassa

- valvoa tele-, radio-, televisio- ja postitoimintaa ja myöntää niihin liittyviä toimitulupia
- edistää sähköisen viestinnän toimivuutta, häiriöttömyyttä ja turvallisuutta sekä markkinoiden toimivuutta
- edistää tietoturvaa ja yksityisyyden suojaa sähköisessä viestinnässä
- hoitaa radiotaajuuksia ja teletointaa sekä viestintäverkkojen ja -palvelujen numerointia ja tunnuksia koskevaa hallintoa
- selvittää radioviestinnän häiriöitä sekä verkko- ja viestintäpalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia
- kerätä tietoa ja tiedottaa verkko- ja viestintäpalvelujen saatavuudesta, laadusta, hinnoista ja toimivuudesta sekä tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista
- ohjata toimialansa teknistä toteutusta antamalla ohjeita, suosituksia ja määräyksiä sekä koordinoita telealan standardointia.

Viestintäviraston rooli hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa ja painopisteiden toteuttamisessa on edistää sähköisten palveluiden kehittymistä ja käyttöä sekä markkinoiden läpinäkyvyyttä, lisätä luottamusta digitaalisiin palveluihin ja toimintatapoihin, varmistaa viestintäverkkojen toimintavarmuutta, peruspalvelujen saatavuutta ja toimivuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Viestintävirastolle vuodelle 2018 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat			
<i>Viestintävirasto edistää sähköisten palvelujen kehittymistä ja käyttöä.</i>			
Suomalaisten laitevalmistajien ja palveluntarjoajien mahdollisuudet vaikuttaa eurooppalaiseen ja kansainväliseen standardointiin paranevat. Suomalaisia yrityksiä autetaan osallistumaan standardointityöhön viestinnän luottamuksellisuutta parantavien tietoturvallisten palveluiden ja laitteiden kaupallisen saatavuuden, käytön ja viennin edistämiseksi.	Valmisteilla	Kansallisen verkoston luominen	Sertifiointi- ja standardointielimien merkitys ICT-alanlaite- ja palveluntuottajille sekä niiden asiakkaille on selvitetty ja viestitty
<i>Viestintävirasto edistää markkinoiden läpinäkyvyyttä</i>			
Viestintävirasto lisää käyttäjien tietoisuutta viestintäpalvelujen käytöstä ja kehityksestä	-	Viestintävirasto tarjoaa ajantasaista tietoa ja ohjeistusta kuluttajille ja muille palvelun käyttäjille omilla sivuillaan ja MONITORi-palvelussa	Julkaistaan kuidun saatavuustietoja ja lisätään kuluttajien tietoisuutta seuraavasta television teknologiasiirtymästä (DVB-T2)
Elinvoimainen media-ala			
<i>Monimuotoinen ja uudistuva media-ala</i>			
Tuetaan median monimuotoisuutta	-	-	Lisätään itsesääntelyä ja turvataan radioalan tulevaisuus (uudelleen järjestämällä ja myöntämällä uusia taajuuksia)
Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet			
<i>Tieto on lisännyt uutta liiketoimintaa.</i>			

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Liikennekaaren sisältämien tietojen ja tietojärjestelmien yhdenmukaisuusvaatimukset on toimeenpantu	-	Viestintävirasto vastaa projektin johdosta ja läpiviennistä	Tekniset määrittelyt sisältäen menettelytavat ja toimijoiden välisen yhteistyön määrittelyn puolesta-asiointissa ovat valmistuneet 1.7.2018 mennessä
Luottamus digitaalisiin palveluihin			
<i>Luottamus internetiin kasvaa.</i>			
Kansalaisten ja organisaatioiden on mahdollista toimia turvallisesti internetissä	-	On tehty selvitys miten yleisimpien toisiinsa kytkeytyvien internetselainten, hakukoneiden ja viestintäsovellusten käyttöehdot vaikuttavat käyttäjän mahdollisuuksiin suojata tietojaan omassa liiketoiminnassaan tai muussa toiminnassaan	On tehty selvitys tiedonsuojausominaisuuksien sertifiointin tarpeesta käyttäjien näkökulmasta sekä niiden vaikutuksesta digitaalisia hyödykkeitä kohtaan koettuun luottamukseen
Liikenne- ja viestintäverkot			
<i>Suomi on 5G teknologian kärkimaa.</i>			
Tuetaan suomalaista 5G testiympäristöä			Jaetaan käyttötarkoitukseen sopivia taajuuksia ja tuetaan hallinnonalan kokeilu- ja testihankkeita
<i>Edistetään yhteisrakentamista</i>			
Verkkotietopisteen kehittäminen			Lisätään verkkotietopisteen älykkyyttä ja automatiikkaa
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	12,45	1	1

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Tulostavoite	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	14,37	1	1
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	104	98	98
Veronluonteisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	107	98	98

Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen taajuusmaksuista ja Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä muista maksuista (1215/2016), liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston eräistä maksuista (660/2016) sekä lakiin valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998).

Viestintävirasto perii tietoyhteiskuntamaksua sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua tietoyhteiskuntakaassa (917/2014) säädetyin perustein, postitoiminnan valvontamaksua postilaissa (415/2011) säädetyin perustein sekä sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajilta maksua laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009) säädetyin perustein.

Tietoyhteiskuntamaksu 4 000 000 euroa, postitoiminnan valvontamaksu 1 510 000 euroa, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu 930 000 euroa sekä varmennemaksu 200 000 euroa tuloutetaan momentille 11.19.04. Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon määrärahan mitoituksessa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	31 617	31 247	34 529
Bruttotulot	28 444	20 198	21 349
Nettomenot	3 173	11 049	13 180
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 159		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 318		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
Taajuusmaksut ja muut radiohallinnolliset suoritteet	11 217	10 526	10 259
Verkkotunnusmaksut	4 232	3 700	4 100
Numerointimaksut	2 696	2 500	2 500
Muu maksullinen toiminta	3 355	3 432	4 460
Tuotot yhteensä	21 500	20 158	21 319

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
Taajuusmaksut ja muut radiohallinnolliset suoritteet	11 185	11 658	10 173
Verkkotunnusmaksut	3 689	3 829	3 556
Numerointimaksut	2 520	2 678	2 631
Muu maksullinen toiminta	3 319	3 419	4 420
Kustannukset yhteensä	20 713	21 584	20 780
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)			
Taajuusmaksut ja muut radiohallinnolliset suoritteet	32	-1 132	86
Verkkotunnusmaksut	543	-129	543
Numerointimaksut	176	-178	-131
Muu maksullinen toiminta	36	13	40
Kustannusvastaavuus yhteensä	787	-1 426	539
Kustannusvastaavuus, %			
Taajuusmaksut ja muut radiohallinnolliset suoritteet	100	90	101
Verkkotunnusmaksut	115	97	115
Numerointimaksut	107	93	95
Muu maksullinen toiminta	101	100	101
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	104	93	103

Veronluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Tuotot			
Eräät viestinnän maksut	6 782	6 683	6 640
Tuotot yhteensä	6 782	6 683	6 640
Kustannukset			
Eräät viestinnän maksut	6 368	7 024	6 727
Kustannukset yhteensä	6 368	7 024	6 727
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)			
Eräät viestinnän maksut	414	-341	-87
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-) yhteensä	414	-341	-87
Kustannusvastaavuus, %			
Eräät viestinnän maksut	107	95	99
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	107	95	99

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

PRS-viranomaisena toimiminen	150
Tietoturvallisuuden toimintavarmuuden ja yksityisyydensuojan varmentaminen ja kehittäminen	2 000
Yhteisrakentamisen tietopiste, siirto momentilta 31.10.01	167

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-23
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-9
Palkkaliukumasäästö	26
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-3
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-58
Toimintameno säästö (HO 2015)	-100
Työajan pidentäminen (Kiky)	-7
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-11
Vuokrien indeksikorotus	3
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-4
Yhteensä	2 131

2018 talousarvio	13 180 000
2017 talousarvio	11 049 000
2016 tilinpäätös	10 490 256

(20.) Uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös	—
------------------	---

(44.) Median innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös	9 860 000
------------------	-----------

45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää annetun yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukeen valtioneuvoston asetuksen mukaisten valtionavustusten maksamiseen uutis- ja ajankohtaistoimintaa tuottavien yleisen edun tv-kanavan ohjelmistoluvan omaaville toimijoille.

Selvitysosa: Määrärahalla varmistetaan uutistoiminnan monimuotoisuus ja vaihtoehtoiset uutislähteet kaikki kansalliset tavoittavassa lineaarisessa televisiossa sekä lisätään yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan kilpailukykyä ja kattavuutta sekä kehitetään sisällöntuotannon toimintamalleja.

Tukea voidaan myöntää uutis- ja ajankohtaistoiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuviin toimituskustannuksiin. Tukikelpoisia kustannuksia ovat uutis- ja ajankohtaistoiminnan toimituskulut valtioneuvoston asetuksessa esitetyin perustein. Uutis- ja ajankohtaistoiminnan tulee olla säännöllistä. Ylläpidon ja kehittämisen toimituskustannuksiin perustuva tukimalli edellyttää palveluvelvoitteen asettamista tuen saajalle.

Tukea voidaan myös myöntää projektitukena lineaarisen television uutistoimintaa, sisällöntuotantoa ja sen edellytyksiä parantaviin kehitys- ja kokeiluhankkeisiin. Tukikelpoisia kustannuksia ovat välittömät hankkeen toteutukseen liittyvät kustannukset valtioneuvoston asetuksessa esitetyin perustein. Tuen

maksatukset ovat sidottuja hankkeen etenemiseen. Projektikohtainen tukimalli tulee notifioida ja sille tulee saada komission hyväksyntä ennen sen käynnistämistä.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa tuen myöntämisestä ja valvonnasta. Tuen tarkemmat kriteerit, ehdot ja myöntämisedellytykset ja määritykset tehtäisiin ministeriön valmistelemalla valtioneuvoston asetuksella.

Määräaikainen ohjelma ehdotetaan toteutettavaksi ajalla 1.7.2017—30.6.2019.

2018 talousarvio

2 000 000

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Vuosina 2016 ja 2017 budjetoituja määrärahoja saa käyttää myös laajakaistahankkeen hallinnollisten tehtävien kustannuksiin enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Valtuus

Viestintävirasto oikeutetaan solmimaan aiempien vuosien talousarvioissa myönnetyn valtuuden mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuutta ei ole käytetty.

Selvitysosa: Valtion tuen edellytyksenä on, että hankekohtaisesti kunnat sitoutuvat rahoittamaan oman osuutensa julkisesta rahoitustuesta. Julkinen rahoitustuki voi olla enintään 2/3 hankkeen kustannuksista, mutta kuitenkin 12.11.2012 jälkeen käynnistyneissä hankkeissa enintään 90 %. Valtion rahoitusosuus on enintään 33 % laajakaistahankkeen tukikelpoisista kustannuksista ja kunnan rahoitusosuus 33 %. Kunnan rahoitusosuus on 8 % tai 21,78 % niissä kunnissa, joille laajakaistahankkeen rahoittaminen muutoin muodostaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen kunnan taloudellinen kantokyky, laajakaistahankkeen laajuus ja tekninen toteuttamistapa, kunnan asukastiheys sekä hankkeen kunnan väestömäärään suhteutettu rakentamiskustannus huomioon ottaen. Valtion tukea myönnetään näissä tapauksissa vastaavasti korotettuna, kuitenkin enintään 58 % hankkeen tukikelpoisista kustannuksista, jos kunnan maksuosuus on 8 % ja enintään 44,22 %, jos kunnan maksuosuus on 21,78 %.

Valtioneuvosto on asettanut 4.12.2008 tehdyllä periaatepäätöksellä tavoitteeksi, että 31.12.2015 mennessä kaikkialla maassa on kysynnän mukaisesti saatavilla 100 megabitin yhteydet mahdollistava valokuitu- tai kaapeliverkko tai muu ominaisuuksiltaan näihin rinnasteinen verkko, johon liitettävällä enintään kahden kilometrin pituisella kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä ainakin 99 % vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista voidaan käyttää erittäin suuria yhteysnopeuksia vaativia viestintä- ja muita tietoyhteiskunnan palveluita. Tavoitetta ei toistaiseksi ole saavutettu. Myöntöpäätösten mukaisten verkkojen rakentaminen kuitenkin jatkuu edelleen ja Viestintävirastossa on vireillä merkittävä määrä tukihakemuksia. Tukea voidaan edelleen myöntää aiempina vuosina käyttämättä jääneiden valtuuksien mukaisesti.

Myöntämisvaltuutta arvioidaan uusittavan noin 7,2 milj. euroa. Valtuuden uusiminen aiheutuu laajakaistatukimyöntöpäätösten tekemisestä useana varainhoitovuonna. Hanketta rahoitetaan aikaisempina vuosina myönnettyistä määrärahoista, joita on jäänyt käyttämättä 18,7 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	6 027	5 469	-	11 496
Vuoden 2018 sitoumukset	3 600	3 600	-	7 200
Menot yhteensä	9 627	9 069	-	18 696

2018 talousarvio	—
2017 talousarvio	—
2016 tilinpäätös	14 296 000

60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 507 948 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 §:n nojalla rahastoon tehtävään siirtoon.

Selvitysosa: Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998) 3 §:n mukaan rahastolle suoritetaan korvaus valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti, mutta poikkeuksellisesti tarkistuksesta luovutaan vuoden 2018 osalta. Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 §:n mukaan rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen vuosittain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu määrä. Varoja voidaan käyttää myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 a §:ssä tarkoitettujen ennakkoarvioinnin laatimisesta aiheutuvien palkkioiden maksamiseen ja rahaston hallinnoimiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen.

Rahastoon tehtävä siirto Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi rahoitetaan yleisradioverolla.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	507 948 000
2017 talousarvio	507 948 000
2016 tilinpäätös	507 948 000

50. Sää-, meri- ja ilmastopalvelut

Selvitysosa: Ilmatieteen laitoksen tuottamalla tiedolla ilmakehästä ja meristä sekä sää-, meri- ja ilmastopalveluilla edistetään turvallisuutta, hyvinvointia ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla ja poikkihallinnollisesti. Laitos on myös keskeisessä roolissa yhteiskunnan ilmastonmuutoksen sopeutumiseen tarvittavan perustiedon tuottamisessa.

01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 45 484 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Etelämanner-toiminnasta aiheutuviin menoihin
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Valtuus

Ilmatieteen laitos oikeutetaan solmimaan Mars-tutkimusta koskevan METNET/MOI-hankkeen edellyttämiä sopimuksia siten, että niistä aiheutuu menoja aiemmat sitoumukset mukaan lukien enintään 1 536 000 euroa.

Selvitysosa: Ilmatieteen laitos tuottaa havainto- ja tutkimustietoa ilmastosta, ilmakehästä ja meristä sekä tarjoaa sää-, meri- ja ilmastopalveluja.

Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on muun muassa

- tuottaa sääpalveluita ja fysikaalisia meripalveluita maan yleisen turvallisuuden, liikenteen, elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin
- hankkia ja ylläpitää luotettavaa tietoa ilmakehän ja merien fysikaalisesta tilasta ja kemiallisesta koostumuksesta sekä niiden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja kansainvälisesti
- tehdä ja edistää ilmatieteellistä tutkimusta, ilmastonmuutostutkimusta, fysikaalista merentutkimusta, polaarialueiden ja lähiavaruuden tutkimusta sekä muuta alaan läheisesti liittyvää tutkimusta.

Ilmatieteen laitoksen rooli hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa ja painopisteiden toteuttamisessa on edistää sää-, olosuhde- ja varoituspalveluillaan erityisesti liikenteen ja viestinnän sujuvuutta, toimintavarmuutta ja turvallisuutta, tukea avoimen datan tuotannolla innovatiivisten sää- ja ilmastodataan perustuvien palvelumarkkinoiden syntymistä sekä luoda edellytyksiä reaaliaikaisten, laadukkaiden, turvallisten, ennakoitavien ja esteettömien palvelujen tuottamiselle.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmatieteen laitokselle vuodelle 2018 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

	2016	2017	2018
Tulostavoite	toteutuma	tavoite	tavoite

**TUOTOKSET JA
LAADUNHALLINTA**

	2016	2017	2018
Tulostavoite	toteutuma	tavoite	tavoite
1. Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut			
<i>Siirrämme painopistettä ennusteissa vaikuttavuuteen asiakkaille</i>			
Ilmatieteen laitoksen palvelut tuottavat lisäarvoa (kyselytutkimus asteikko 1-5)			
	3,8	3,8	
<i>Ilmatieteen laitos on toimialallaan ensisijaiseksi koettu tiedontarjoaja</i>			
Sidosryhmien tyytyväisyys (asteikko 1-5)			
	4,1	4,0	4,0
2. Liikenteen energiareformi			
<i>Tutkimuksemme tukee Pariisin sopimuksen mukaisesti biotalouden ja muun uusiutuvan energian tuotannon ja uudenlaisten liikennemuotojen kehittymistä ja käyttöönottoa.</i>			
Aurinkoatlas	Esiselvitys aurinkoatlas sisällöstä ja tarpeellisuudesta valmistui ja on jakelussa	Etsitään/selvitetään rahoitusmahdollisuuksia aurinkoatlaselle	Toteutuksessa, mikäli 2017 rahoitus on toteutunut
3. Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet			
<i>Avointa dataa ja lähdekoodia sekä pilvipalvelujamme hyödynnetään tehokkaasti tutkimuksessa, palveluiden ja erityisesti automaattiliikenteen kehittämisessä ja uuden liiketoiminnan tukena.</i>			
Avoimen datan käyttö	Vaikuttavuusselvityksen tekeminen on aloitettu, mutta se ei ole valmis	On laadittu avoimen datan markkinointi/viestintäsuunnitelma v. 2017 - 2020 ja on osallistuttu hallinnonalan yhteisiin avoimen datan vaikuttavuus/kehittämistoinneihin	Aloitetaan tietotilinpäätöksen laatiminen ja jatketaan hallinnonalan yhteisiin vaikuttavuus/kehittämistoinneihin osallistumista
<i>Tutkimuksemme on vaikuttavaa</i>			

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

Tulostavoite	2016		2018 tavoite
	toteutuma	2017 tavoite	
Tutkimuksen laatu: Viittausten lkm web of science tietokannassa.	11 500	12 000	
4. Liikenne- ja viestintäverkot <i>Suomessa on koko maan kattava pohjoismaiset synergiamahdollisuudet huomioiva säätutkaverkosto</i>			
Tutkastrategia		Vimpelin tutka on uusittu. Kainuun tutkahankkeen toteutus on aloitettu. Lapin tutkahankkeiden suunnittelu pohjoismaisena yhteistyönä	Uusi tutka on käytössä ja Lapin lisätutkien suunnittelu on aloitettu. Lapin aloitettu, mikäli 1,0 milj. euron lisärahoitus varmistuu
<i>Hyödynnämme joukkoistamisen ja uusien havaintomenetelmien mahdollisuudet</i>			
Uusien havaintomenetelmien ja joukkoistamisen hyödyntäminen		Ilmakehän profiilimittauksia lisää lentokentille operatiiviseen käyttöön Esim LIDAR Hki-Vantaalle	Mobiiliapsiin joukkoistamisoinaisuus
<i>ACTRIS-päämaja sijoittuu Helsingin Kumpulaan ICOS-toiminnan oheen</i>			
Ilmatieteen laitos johtaa yhdessä HY:n kanssa ACTRIS tutkimusinfrastruktuurin eurooppalaista suunnittelua ja rakentamista		EC valmisteluhankkeen käynnistetään	ACTRIS valmisteluhankkeen ja infrastruktuurin rakentaminen toteutuksessa
5. Korkeatasoinen tutkimus palveluna ja päätöksenteon tukena			
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	119	102	102
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	95	100	100
Yhteisrahoitteisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	60	60	60
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	6,27	1	1
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	3,8	2	2

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina maksullisen palvelun tulot, EU:lta ja muilta yhteistyösopuolilta saatavat yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot ja muut

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

tulot. Etelämanner-toimintaan on varattu 849 000 euroa. Suomen Etelämanner-toiminta perustuu kansainväliseen sopimukseen. Uuden säätutkan hankintaan osoitetaan 1 000 000 euroa ja ACTRIS –toiminnan kehittämiseen ja ylläpitoon osoitetaan 750 000 euroa vuonna 2018.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	72 125	71 414	71 064
Bruttotulot	26 772	26 230	25 580
Nettomenot	45 353	45 184	45 484
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 494		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12 285		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	1 468	1 490	1 480
Liiketaloudelliset suoritteet	5 066	5 000	4 265
Siviili-ilmailulle annettavat suoritteet	4 261	4 240	4 335
Tuotot yhteensä	10 796	10 730	10 080
Kustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	1 548	1 490	1 480
Liiketaloudelliset suoritteet	4 243	4 920	4 200
Siviili-ilmailulle annettavat suoritteet	3 903	4 240	4 335
Kustannukset yhteensä	9 694	10 650	10 015
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	-80	-	-
Liiketaloudelliset suoritteet	823	80	65
Siviili-ilmailulle annettavat suoritteet	358	-	-
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-) yhteensä	1	100	80
Kustannusvastaavuus, %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	95	100	100
Liiketaloudelliset suoritteet	119	102	102
Siviili-ilmailulle annettavat suoritteet	109	100	100
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	111	101	101

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	9 416	9 300	9 300
— EU:lta saatava rahoitus	4 175	3 700	3 700
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	2 407	2 500	2 500
Tuotot yhteensä	15 998	15 500	15 500
Hankkeiden kokonaiskustannukset	26 716	25 800	25 800
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-10 718	-10 300	-10 300
Omarahoitusosuus, %	40	40	40

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021— 2018 lähtien	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Vuonna 2018 tai sen jälkeen tehtävät sitoumukset	160	155	160	399,5	874,5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ACTRIS	750
Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut	536
METNET/MOI, määrärahatarpeen tarkistus	-329
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-51
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-20
Palkkaliukumasäästö	-103
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-13
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-213
Toimintameno säästö (HO 2015)	-190
Työajan pidentäminen (Kiky)	-24
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-40
Vuokrien indeksikorotus	12
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-15
Yhteensä	300

2018 talousarvio	45 484 000
2017 talousarvio	45 184 000
2016 tilinpäätös	44 122 999

Osasto 11

19. Muut veronluonteiset tulot

03. Ratavero

Momentille arvioidaan kertyvän 4 870 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Ratavero perustuu rataverosta annettuun lakiin (605/2003).

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen rataverolain muuttamiseksi. Hallituksen esityksessä jatketaan tavaraliikenteen rataveron perimättä jättämistä vuoden 2018 loppuun asti. Voimassaolevan rataverolain 5 ja 7 §:n voimassaolo päättyy vuoden 2017 lopussa.

Rataveroa ei peritä sähkö- eikä dieselvetoisessa tavaraliikenteessä vuosina 2015—2018. Valtion verotulovaikutuksen arvioidaan olevan vuositasolla n. 12,0 milj. euroa. Rataverolain 5 §:n muuttamisesta annetun lain perusteella momentilta 31.10.78 rahoitetun Kerava—Lahti -oikoradan käytöstä peritään investoinnin rataveroa, jonka tuotto on arvioitu 3 850 000 euroksi. Henkilöliikenteeltä perittäväksi rataveroksi arvioidaan 1 020 000 euroa.

Ratamaksujärjestelmään valmistellaan rautatielain (304/2011) edellyttämiä muutoksia. Arvio perustuu nykymuotoiseen ratamaksujärjestelmään.

2018 talousarvio	4 870 000
2017 talousarvio	5 184 000
2016 tilinpäätös	5 499 900

04. Eräät viestinnän maksut

Momentille arvioidaan kertyvän 20 368 000 euroa.

Selvitysosa: Tietoyhteiskuntamaksu 4 000 000 euroa sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu 930 000 euroa perustuvat tietoyhteiskuntakaareen (917/2014). Postitoiminnan valvontamaksu 1 510 000 euroa perustuu postilakiin (415/2011). Varmennemaksu 200 000 euroa perustuu lakiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009). Edellä mainittuja maksuja arvioidaan kertyvän yhteensä 6 640 000 euroa. Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon momentin 31.40.01 määrärahan mitoituksessa.

Toimilupamaksu, yhteensä 13 456 000 euroa, perustuu eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista annettuun lakiin (462/2009). Viestintävirasto perii 700 megahertsin taajuusalueella vuonna 2016 toteutettavan huutokaupan tuloksen perusteella toimiluvan saaneilta teleyrityksiltä lain edellyttämän toimilupamaksun. Toimilupamaksut tuloutetaan tasaerissä toimilupakauden viiden ensimmäisen vuoden aikana. Samoin Viestintävirasto perii vuonna 2009 toteutetun huutokaupan tuloksen perusteella toimiluvan saaneilta teleyrityksiltä lain edellyttämän toimilupamaksun. Lisäksi momentille arvioidaan kertyvän tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 288 §:n perusteella perittäviä markkinaehtoisia taajuusmaksuja 273 000 euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvioehdotus 2018

2018 talousarvio	20 368 000
2017 talousarvio	40 704 000
2016 tilinpäätös	28 974 409
<i>05. Eräät liikenteen maksut</i>	

Momentille arvioidaan kertyvän 28 900 000 euroa.

Selvitysosa: Lentoliikenteen valvontamaksu 12 500 000 euroa perustuu lakiin lentoliikenteen valvontamaksusta (1249/2005). Katsastustoiminnan valvontamaksu 7 260 000 euroa perustuu lakiin katsastustoiminnan valvontamaksusta (960/2013). Kaupunkiraideliikenteen valvontamaksu, 40 000 euroa, perustuu lakiin kaupunkiraideliikenteestä (1412/2015). Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon momentin 31.20.01 määrärahan mitoituksessa. Tieliikenteen liikenneturvallisuusmaksu 9 100 000 euroa perustuu lakiin liikenneturvallisuusmaksusta (471/2016). Tästä toiminnasta aiheutuvat menot on otettu huomioon momentin 31.20.41 määrärahan mitoituksessa.

2018 talousarvio	28 900 000
2017 talousarvio	27 851 000
2016 tilinpäätös	19 573 229

06. Väylämaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 47 400 000 euroa.

Selvitysosa: Väylämaksu perustuu väylämaksulakiin (1122/2005), jonka perusteella Suomen vesialueella kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen väylämaksulain muuttamiseksi. Hallituksen esityksessä väylämaksun puolitusta jatketaan vuoden 2018 loppuun asti. Voimassaolevan väylämaksulain 6 ja 8:§n voimassaolo päättyy vuoden 2017 lopussa. Väylämaksu puolitettiin vuosina 2015—2018 osana rikkikompensaatiota ja työmarkkinaratkaisua siten, että väylämaksua alennettiin lastialuksia ja parhaita jääluokkia painottaen. Vuoden 2018 arvio väylämaksukertymästä perustuu vuoden 2017 toteutuma-arvioon 46,8 milj. euroa siten, että vuonna 2018 liikenteen määrän on arvioitu kasvavan 2,2 %, mikä korottaa tulokertymää n. 1,1 %.

2018 talousarvio	47 400 000
2017 talousarvio	46 200 000
2016 tilinpäätös	46 335 335

Osasto 12

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

10. Liikenneviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 4 700 000 euroa.

EU:n suoran tuen tuloutukset budjetoidaan maksuperusteisena. Momentille budjetoidaan myös tulot, joita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset saavat liikenteen harjoittajilta käyttöoikeussopimuksella järjestämästään linja-autoliikenteestä.

Selvitysosa: Tulot ovat muiden osapuolten osuuksia yhdessä valtion kanssa rahoitettaviin väylähankkeisiin. Lisäksi tuloissa on mukana lipputuloja, jotka ELY-keskukset saavat bruttomallilla järjestämästään linja-autoliikenteestä sekä Kelan toisen asteen koulumatkatuen ELY-keskusten osuus ja lippu- ja maksujärjestelmään liittyviä muita tuloja.

Tuloarvioon sisältyy Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistyshankkeelle saatava ulkopuolinen maksuosuus 1 000 000 euroa. Joukkoliikenteen lipputuloja arvioidaan kertyvän 3 700 000 euroa.

2018 talousarvio	4 700 000
2017 talousarvio	4 145 000
2016 tilinpäätös	153 194 639

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 850 000 euroa.

Selvitysosa: Hallinnonalan muiden sekalaisten tulojen arvioidaan olevan noin 50 000 euroa.

Lentoliikenteen päästökauppadirektiivin (2008/101/EY) mukaisia tuloja arvioidaan kertyvän 800 000 euroa.

2018 talousarvio	850 000
2017 talousarvio	850 000
2016 tilinpäätös	601 190